

TOIMENPIDE

2011 Sitoutumaton vasemmisto - Obunden vänster - Independent Left

Vallankumous Nepalissa

Keitä ovat Nepalin kommunistit ja miten he nousivat
maan parlamentin suurimmaksi ryhmittymäksi

16 Sitvasin
vaaliohjelma

24 Antikapitalismi kohtaa
queer-teorian

Slutwalk-
liike rantautui
Suomeen,
s. 26

4 Puheenjohtajalta

5 Likaista peliä VM:ssä

Vielä pari sanaa hallintarekisteröinnistä

6 Vierailivat toverit

Matti Niemen ja Laura Keski-Hakunin kolumnit

7 Sitvasin vuosi 2011

8 Feminismi on teonsana: kuuntele

10 Bolobolo on kansallislintumme

Uudenlaista kielipolitiikkaa etsimässä

13 I <3 Verot

Suomalaisen verotuksen teoria ja käytäntö

16 Sitvasin vaaliohjelma

Oikeat mielipiteesi HYY:n edarivaaleihin

18 Punatähti Himalajan yllä

Nepalin vasemmiston nousu

22 Kiitti kaloista

Katsaus kalateollisuuden ekologisiin ja eettisiin ulottuvuuksiin.

24 Taloudet kapitalismin jälkeen

Feministinen teoria antaa välineitä kapitalismin ymmärtämiseen

26 Minihame yllä ei tarkoita kyllä

Slutwalkien tarkoitus ja merkitys

28 Epämiellyttäviä totuuksia sosialis- tisesta utopiasta

Uusi näkökulma hyvinvointivaltioon

30 Pari kuvaa Pietarista

Muutama kuva Sitvasin kevätreissulta

Kuva: Jouni Westling

Takaisin perusasioihin

Kesällä ei uutisten maailmas-
sa usein tapahdu mitään
- jäätelöä myydään tai ei.
Tänä kesänä kuitenkin on
tapahtunut - euroalueen ta-
lousnäkökymät näyttävät tämän lehden pai-
noon mennessä vähintäänkin huolestutta-
vilta ja ehkä kaikkein eniten puhuttaa Nor-
jan joukkomurhan jälkipeli sekä Britanni-

mellakat. Mitä tapah-
tui? Mistä viha syntyy?
Tuntuu siltä, että kriisit
ja niiden ratkaisut muut-
tavat viikko viikolta ab-
surdeimmiksi - vai mitä
muuta voi ajatella siitä,
että modernin sivistysval-
tion johtajat pitävät sosi-
aalisen median kieltämis-

tä relevanttina ratkaisuna mellakointiin.
Me emme yritä ratkaista nykyisiä kriise-
jä lyhytnäköisellä ad hoc -politiikalla. Tässä
lehdessä palaamme perusasioihin. Lehdessä
kirjoitetaan kapitalismista, sosialismista,
maolaisuudesta (!) ja harmaasta talou-
desta. Talouden diskurssin ylivalta siis nä-
kyy siinä, mikä kirjoittajiamme kiinnostaa.

Perusasioihin tässä lehdessä lukeutuvat
kuitenkin myös feminismi ja ympäristöasi-
at. Feminismi pääsi esiin kesällä sekä Slut-
Walkin (ks. sivu 26) että raiskauskeskuste-
lun yhteydessä. Ympäristöasiat tuntuvat
taas unohtuneen johonkin kaikkien pörs-
sikurssikauhistelujen alle - korkeintaan pu-
hutaan ilmastonmuutoksesta. Siksi halu-
amme muistaa myös ympäristönsuojelun
unohdettuja asioita, kuten nyt esimerkik-
si kaloja (ks. sivu 22).

Perusasioihin tässä lehdessä lukeutuvat
kuitenkin myös feminismi ja ympäristöasi-
at. Feminismi pääsi esiin kesällä sekä Slut-
Walkin (ks. sivu 26) että raiskauskeskuste-
lun yhteydessä. Ympäristöasiat tuntuvat
taas unohtuneen johonkin kaikkien pörs-
sikurssikauhistelujen alle - korkeintaan pu-
hutaan ilmastonmuutoksesta. Siksi halu-
amme muistaa myös ympäristönsuojelun
unohdettuja asioita, kuten nyt esimerkik-
si kaloja (ks. sivu 22).

”

**Vasemmisto ei ole
pelkästään menet-
tänyt otettaan köy-
helistöstä, vaan ei
enää edes ymmärrä
köyhyyttä.**

Monikulttuurisuuspuhe on ehkä yllättä-
välläkin tavalla dominoinut Suomen poliit-
tista kenttää viime aikoina. Kun keskuste-
lussa sekoittuu rasismi, kritiikki ja vihapu-
he on tärkeää miettiä, miten käyttämämme
kieli vaikuttaa tähän keskusteluun - näkö-
kulmia kielipolitiikkaan tarjotaan sivulla 10.

Vaikka perusasioihin palaaminen kuu-
lostaa helpolta ja turvalliselta, huomaam-
me, ettei niiden käsitte-
ly ole aivan niin yksinker-
taista kuin ehkä toivoisi.
Miten nämä muut teemat
suhteutuvat talouspuhee-
seen? Onko reformistinen
vasemmisto tullut tiensä
päähen? Vai onko vasem-
misto nimenomaan perus-
asioidensa vanki, eikä löy-
dä uutta tietä? Esitämme kysymyksiä, kos-
ka meillä ei ole vastauksia.

Kaikki tämä perusasioihin palaaminen ei
saa kuitenkaan tarkoittaa sitä, että jäämme
märehtimään menneitä. Vasemmiston on
pystyttävä luomaan analyysia viime aiko-
jen tapahtumista. Nämä tekstit eivät ehkä
vastaa kriisien esittämiin kysymyksiin kovin
suoraan, mutta toivoisi, että selityk-
semme nykyisyydestä perustuu muuhun-
kin kuin pinnalliseen fiilikseen siitä, mik-
si joku haluaa varastaa tennarit eikä polt-
taa pankkeja.

Vasemmisto ei ole pelkästään menet-
tänyt otettaan köyhelistöstä, vaan ei enää
edes ymmärrä köyhyyttä. Analyysi on kui-
tenkin vasta ensimmäinen askel - tai oikeas-
taan sen valmistelu. Vasta toiminnan kaut-
ta voidaan saavuttaa voittoja.

Jussi Nuortimo ja Saara Pietinen

P.S. Edustajistovaalit järjestetään lokakuussa ja yliopiston hallintovaalit marraskuussa.
Äänestäkää. Vaaleista lisää mm. vaaliohjelmamme yhteydessä (sivu 16)

Päätöimittajat Jussi Nuortimo ja Saara Pietinen. **Ulkoasu & taitto:** Risto Tuomainen. **Painopaikka:** Forssa Print Oy. Forssa. Painos 2000 kpl. Toimenpide on Sitoutumattoman Vasemmiston julkaisu, joka saa HYY:n järjes-
tölehtiutkea.

Kuva: Jouni Westling

Järjestö on tuhottava!

Järjestöt ovat vaarallisia. Ihannetilanteessahan järjestö on piste, jossa hyödylliset resurssit, motivoituneet toimijat ja selkeät päämäärät kohtaavat. Usein kuitenkin törmäät tilanteisiin, jossa järjestö on kääntynyt aktiivejaan vastaan: siitä on tullut byrokraattinen kita, joka syö jäseniensä resursseja tavoitteena ainoastaan oman olemassaolonsa turvaaminen. Samaa ilmiötä voi havainnoida suuremmissa mittakaavassa kansallivaltioissa, puolueissa, kapitalismissa ja muissa vahingollisissa rakennelmissa.

Miten tällainen olisi vältettävissä? Miten pitää huoli siitä, että järjestö on poliittisen liikkeen vahvistaja, ei sen haudausmaa? Miten järjestöolion voi tuhota?

Ranskalaiset vasemmistoahtajattelijat Gilles Deleuze ja Félix Guattari, mannermaisen nykyfilosofian Lennon-McCartney, hahmottelivat aikoinaan käsitteet puumainen ja rihmastomainen kuvaamaan kahta erilaista ajattelutapaa. Puumainen ajattelu on lineaarista, perustuen ylhäältä alaspäin kulkeviin hierarkioihin ja dualistisiin vastakainasetteluihin. Rihmastomaisuus sen sijaan luonnehtii keskenään tasaveroisten ideoiden ja asioiden linkkiytymistä ennustamattomilla, moninaisilla tavoilla.

On houkuttelevaa käyttää näitä termejä kuvaamaan erilaisia organisaatioita. Puolueet, valtiot ja jossain määrin oma HYYmmeikin ovat tietysti puumaisia. Ilkeästi sanottuna näissä tahoissa toimiminen on usein niin raskasta ja lannistavaa, että siitä pitää maksaa palkkaa.

Rihmastomaisia taasen ovat erilaiset spontaanit kokoontumat ja kansanliikkeet. Hyvänä esimerkkinä tästä on tämän kesän Slutwalk-verkosto, joka kokosi toimijoita hyvin erilaisista taustoista yhteisen projektin ympärille. Ehkä juuri vapaan rihmastomaisuuden ylläpito bykroatioiden ja järjestöväsymyksen keskellä on avain hyvään järjestötoimintaan?

Mikä oikeastaan edes on hyvää järjes-

tötoimintaa? Punavihreänä opiskelijajärjestönä keskellä kiihtyvää uusliberalisointua maailmaa meidän tavoitteemme on yhteiskunnallisen muutoksen aikaansaaminen. Saadakseen aikaan yhteiskunnallista muutosta on laajennettava poliittisesti mahdollisena pidetyn kenttää ja avattava uusia kamppailun rintamia. Hommansa tunteva vasemmistotoiminta pyrkii tähän iskemällä ilmiselvältä pidetyn menneisyyden ja ennalta-arvattavalta vaikuttavan tulevaisuuden väliin repeämän, kumouksellisen nykyhetken, joka asettaa molemmat kyseenalaiseksi.

Historiaa katsoen Sitvas on onnistunut tavoitteessaan aika hyvin. Synnyttyään 80-luvun alkupuolella Sitvas käytännössä toi Suomeen antiautoritäärisen, ekologisen uusvasemmiston. 90-luvulla olimme globalisaatiokriittinen liikkeen eturintamassa. Viime vuosien aktiivit taas ovat toimineet muotoutumassa olevan prekariiliikkeen ja kolmannen aallon feminismin kysymyksiä kanssa, unohtamatta tietysti vastarintaa autonomisen yliopiston alasajoja vastaan. HYYn mikrokosmoksessa jälki on ollut vieläkin suurempi: eettinen ja ekologinen Unicafe-ruoka, vähän edistyksellinen vaikuttaminen Helsingin kaupunkiin, avoimet opiskelijatilat – kaikki pitkän ja rohkean toiminnan tulosta.

Tällä hetkellä tilanne näyttääkin mukavalta Sitvasin suhteen. Hyvänä päivänä, kun siristää silmiään oikein, näkee ystävyyden rihmastoon, jossa kauniit, vitaalit vasemmistotoimijat rakentavat radikaalia toimintaa omien tarpeittensa, toiveittensa ja unelmiensa pohjalta. Mutta jähmettymisen riski on aina, ja siihen on vain yksi lääke: sinä. Uudet toimijat, uudet toimintamallit ja uudet ideat ovat se mikä pitää liikkeen liikkeessä, meidät vasemmistolaiset yhteiskunnallisen muutoksen kärjessä. Siis tervetuloa rihmastoon, tervetuloa Sitvasiin!

Jaakko Rissanen

Kirjoittaja on Sitvasin puheenjohtaja

Likaista peliä VM:ssä

Teksti: Jan Rosenström

Mikä olikaan harmaan talouden suuri ongelma? Viiden euron pitsa? Tilaajavastuulain puutteet? Vai?

UUTISKEVÄÄN YLLÄTTÄVIIN kestoaiheisiin kuului valtiovarainministeriön alaisen työryhmän valmisteleva raportti nimeltä Arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistus. Kyseessä on virkamiesesitys, jonka toimittajat muistivat aina mainita olevan 500-sivuinen - ikään kuin nipun byrokraattista mystiikkaa korostaakseen.

LAAJEMPAAN TIETOISUUTEEN uudistuksen saattoivat niin ikään yllättävät tahot: avoimella agendalla purjehtiva Voimalehti ja Ryhmäteatteri menestysnumrollaan Eduskunta, jonka ohjasi Voiman toimituspäällikkö Susanna Kuparinen. Kuparinen kirjoitti uudistuksesta jutun toisensa jälkeen ja lopulta valamediatkin seurasivat perässä. Moni tuotui kesken aamukahviensa talouseliitin ja virkamiesten saumattomasta yhteistyöstä ja härskestä diskurssista. Kuinka Valtionvarainministeriö saattaa ajaa lakeja, joita jopa poliisi- ja veroviranomaiset vastustavat?

MITÄ PELKISTÄ ELINKEINOELÄMÄN vaikuttajista ja virkamiehistä koostunut työryhmä sitten ehdotti? Tutkivan journalistin yhdistys Tutkiva yhdessä Oikeus-toimittajat ry:n kanssa tiivistävät kannanotossaan koko nipun kätevästi neljään kohtaan. Näin se meni:

- 1) hallintarekisteröity eli ei-julkinen osakeomistus pörssi-yhtiössä sallittaisiin kotimaisille sijoittajille,
- 2) pörssin ulkopuolistenkin yhtiöiden (pienet osakeyhtiöt) osakeomistus olisi jatkossa yleisöjulkisuuden ulkopuolella,
- 3) useat arvopaperimarkkinoilla toimi-

vat tahot, kuten pörssikauppojen välittäjät, eivät enää tekisi julkista ilmoitusta arvopaperikaupoistaan ja 4) sisäpiiriläisten velvollisuus kertoa kaupoistaan julkisuuteen perustuisi jatkossa heidän omiin ilmoituksiinsa eikä suoraan tietoon arvo-osuusjärjestelmästä (kuten nykyisin).

SIOJITUKSISTA, JOIHIN EI sovelleta ilmoitusvelvollisuutta ja joita ei siis tunneta, ei loogisesti voi kerätä pääomaveroa. Jos taannoinen uudistus ulko-

Kuinka Valtionvarainministeriö saattaa ajaa lakeja, joita jopa poliisi- ja veroviranomaiset vastustavat?

maisten etävälittäjien hallintarekisteröinnistä mahdollisesti veronkierron – tai ”verosuunnittelun” - tuoreen uudistuksen tapauksessa verovapaus lienisi osuvampi termi. Ainakin arvopaperikauppojen jälkeisestä selvittelytyöstä saata- vat säästöt – yksi uudistuksen perusteluista – mitätöityisivät menetettyjen veroeurojen ja kasvavien valvontakulujen myötä. Luokkaretkemme Monacoon ottaisi toki kelpo harppauksen.

UUDISTUS ON lausuntokierroksella ja tulee hallituksen käsittelyyn heti syksyllä. Todelliseksi kommenttikierrokseksi voi kuitenkin kutsua hallitusneuvottelujen talousryhmän kädenvääntöjä. Neuvottelutulos ei ollut harmonias-

sa ministeriön työryhmän kanssa. Luku ”Tehostettu harmaan talouden torjunta” sisältää muun muassa lupauksen, että arvopaperimarkkinoiden omistuksen tulisi säilyä vähintäänkin yhtä julkisena kuin nyt.

Arvopaperikaupan kokonaisuudistus ei saisi myöskään lisätä harmaata taloutta ja etävälittäjien ilmoitusvelvollisuutta on laajennettava. Vaikka kirjausista näkee, että SDP:kin oli päättänyt laittaa tässä Kokemuksen tilille pääministerinpaikasta, jäi tekstiin ohjelmalle tyypillisen ristiriitainen takaportti: ”Arvopaperimarkkinalaki uudistetaan vaalikauden aikana rakenteeltaan siten, että Suomen lainsäädäntö on kilpailukykyinen muiden maiden vastaavan lainsäädännön kanssa.”

ON LIIAN AIKAISTA spekuloida hylkääkö Suomi epämääräisen kilpailukykyedun nimessä ne läpinäkyvysperiaatteet, jotka osaltaan suojaivat suomalaista finanssitoimintaa vuoden 2008 finanssikriisin suorilta vaikutuksilta. Kuitenkin keskustelu on tällä kertaa edistynyt asioita suuntaan, jota EK:n lobbarit eivät osanneet ennustaa.

Hallitusohjelmassa asti sijoitustoiminta ja etävälittäjät yhdistyvät harmaan talouden haasteisiin: enää harmaa talous ei tarkoita vain alihintaisia pitsoja, rakennustyömaiden kuittikauppaa tai edes tilaajavastuuta. Lisäksi olemme saaneet nähdä, että teatterin, klassisimman kulttuurin keinoin voidaan tuoda laajaan julkisuuteen asioita, jotka valmistelevat tahot jättäisivät mieluummin korkeintaan taloussivujen kuriositeeteiksi. □

Kun rakastuin Sitvasiin

KEVÄÄLLÄ vietimme Sitvasin kanssa viikonlopun mökillä ja mietimme, milloin kukakin oli huomannut, että Sitvasissa toimiminen oli kivaa ja kotoisaa, ja että juuri tässä porukassa halusi jatkaa olemista. En osaa vieläkään sanoa minä hetkenä rakastuin Sitvasiin, mutta tiedän, että jatkan toimimista näiden ihmisten kanssa, sillä missään muualla ei tapahdu näin paljon jotenkin niin helpon oloisesti.

Kuulin Sitvasista vasta toisen opiskeluvuoteni alussa, kun lähdin vuoden 2009 edustajistovaaleihin ehdokkaaksi. Ennen sitä en ollut myöskään kuullut edustajistosta tai koenut erityisesti olevani ylioppilaskuntamme jäsen. Ensimmäinen vuosi edustajistossa oli hämmentävä. Vä-lillä tuntui, että olisi mahdotonta päästä koskaan asioista perille. Mutta toisen vuoden aikana asiat alkoivat loksahtella kohdalleen eikä ollut enää hankala seurata, mistä milloinkin oli kyse. Etenkin asioista äänestäminen jännitti alkuun sellaisissa toimielimissä, joissa olin ainut sitvaslainen, kunnes sain ohjeen äänestää aina omantunnon mukaan.

Edustajistossa toimiminen on välillä kokoustamisen vuoksi puuduttavaa ja turhauttavaa silloin, kun maailman parantaminen ei onnistukaan heti äänestystilanteessa häviämisen vuoksi. Siksi onkin ihanaa, että Sitvasilla on toinen ei-edustajistopuolensa ja että välillä tehdään muutakin kuin (ylioppilaskunta)politiikkaa.

Vuoden ajan Sitvas on jakanut monen muun järjestön kanssa Kupoli-nimisen tilan, jossa on helppo järjestää tapahtumia sen mukaan, mikä jotakin jäsentä huvittaa. Kaksi Sitvas-vuotanni kruunasi kesän Pietarin-matka. Yhteinen idea sai innostumaan ja aikomus toteutui, kuten niin monet muutkin asiat tässä jengissä.

Gerissa Lyyra

Kirjoittaja on Sitvasin edustajistoryhmän pj joka pakeni maailman pahuutta alkavaksi lukuvuodeksi herrakansan pariin Uumajaan.

Päämäärä ratkaisee

“VIHREÄT eivät ole Kokoomuksen puisto-osasto.” Tätä lausetta olen saanut toistella erityisesti Vanhasen toisen ja Kiviniemen ensimmäisen hallituksen aikana.

Vihreiden sijoittuminen poliittisella nelikentällä on monille syystäkin mysteeri, sillä osa vihreistä on halunnut tehdä pesäeron perinteiseen vasemmisto-oikeisto – jaoteltuun aseimolla joukkonsa ei vasemmalle eikä oikealle vaan edelle. Tosiasiallisesti vasemmisto-oikeisto -akseli on edelleen olemassa, ja vihreät ovat kiinteästi osa sitä sijoittumalla janan vasemmalle puolelle. Tämä päätelmä voidaan tehdä tarkasteltuaamme vihreiden ja vasemmistopuolueiden eduskuntavaaliehdokkaiden vaalikonevastauksia tai vertailtuamme puolueiden periaateohjelmien linjauksia vaikkapa markkinatalouden sääntelyn osalta.

Perinteisen vasemmiston (sisällytän määritelmään niin Vasemmistoliiton kuin Sdp:n) ja vihreiden yhteistyön esteet eivät johdukaan puolueiden kaukaisista spatiaalisista etäisyyksistä poliittisella puoluekartalla, vaan puolin ja toisin vallitsevista ennakkoluuloista, jotka ovat toisinaan ilmenneet varsin huvittavilla tavoilla.

Pahimmillaan vasemmiston ja vihreiden välinen nokitelu on kuitenkin äitynyt mustasukkaiseksi poliittisten tavoitteiden omimiseksi tai mustavalkoiseksi me vastaan muut -asetelmaksi, jossa vihreät mielletään jo aiemmin mainituksi puisto-osastoksi, vasemmiston ollessa kylmän sodan jakolinjoja edustava änkryösasto.

Keskinäinen nokittelu näyttää ulospäin typerältä ja etäännyttää politiikan kauemmas kansalaisista eräänlaiseksi eliitin keskinäiseksi hiekkalaatikolleiksi. Kun käytämme energiamme toisten mustamaalaamiseen tai jatkuvaan erottautumiseen omien tavoitteidemme kanssa, ohenee samalla yhteys ihmisten arkipäivän ongelmiin, joiden ratkaisemiseksi poliitikkojen tulisi tarjota vaihtoehtoja. Samalla pilkka osuu omaan nilkkaan ja muut tahot onnistuvat hyödyntämään poliittisen vasemmiston hajaantumisen tilan paremmin kuin hyvin.

Minulle yhteistyön tiivistäminen ei tarkoita silmien sulkemista kaikilta niiltä eroilta, joita vallitsee niin vihreiden ja vasemmiston välillä kuin vasemmiston sisällä, vaan yhteistyön mahdollisuuden näkeminen niissä kysymyksissä, joissa jaamme saman päämäärän.

Helsingin yliopiston ylioppilaskunnassa yhteistyö HYY:n Vihreiden, Sitoutumattoman Vasemmiston ja Opiskelijademareiden kesken on sujunut erinomaisesti. Yhteistyön parasta antia on sen tarjoama mahdollisuus koota yhteen joukko erilaisia toimijoita. Keskusteluja ei leimaa nurkkakuntainen ryhmäajattelu vaan kaikki haluavat antaa toimintaan oman panoksensa. Päämäärä ratkaisee.

Laura Keski-Hakuni

Kirjoittaja on HYY:n Vihreiden edustajistoryhmän puheenjohtaja ja hyvä toveri

Heräsinkö liittovaltiossa?

POLITIIKASSA ja taloudessa on jotain sellaista, jota uusliberalistit eivät koskaan ole oikein tajunneet. Ne nimittäin seuraavat aina toisiaan. Ei taloudellisia muutoksia ilman poliittisia seuraamuksia - eikä poliittisia päätöksiä ilman taloudellisia vaikutuksia. Vuonna 2008 toden teolla päälle kaatunut talouskriisi on tästä ehkä paras esimerkki - tosin poliittiset seuraukset alkavat vasta näkyä.

Euromaiden hätäkokouksessa 21. heinäkuuta EKP:n puheenjohtaja esitteli euromaiden johtajille hälyttäviä kuvioita. Jokainen poliitikkojen pelastusyritys oli aiheuttanut markkinoilla vain käänteen huonompaan. Kreikka, Portugali ja Irlanti olivat kasvottomien markkinavoimien mukaan todennäköisempiä jättämään velkojaan maksamatta kuin Pakistan ja Venezuela.

Katainen ja kumppanit hyväksyivät tämän takia paljon uusia valtuuksia eurooppalaisille virkamiehille. Väliaikaisella pelastusrahalta voitaisiin tukea pulaan joutuneita pankkeja ja ostaa velkaa pois kuljeksimasta markkinoilta. Suomessa Kataisen onnistui jotakuinkin selittää unionia poliittisesti tiivistänyt päätös, ehkä koska niin perussuomalaiset kuin taloustoimittajatkin olivat täysin pihalla siitä, mitä oikeastaan oli tullut päätettyä.

Tänä kesänä euron pelastamiseksi tehdyt päätökset johtavat siihen, että talouspolitiikasta pitää päättää entistä enemmän yhteisten suuntaviivojen mukaan. Julkisuudessa on puhuttu askeleesta kohti liittovaltiota. Keskustelematta on jäänyt mitä väliä sillä minkämuotoisessa valtiossa elämme on. EU-keskustelussa unohdetaan usein lopputulokset ja puhutaan vain keinoista. Jos tiivistämällä talousyhteistyötä saadaan pidettyä paremmin huolta niistä, joilla menee huonommin, eikö se ole hyvä ratkaisu?

Vaikka Sarkozy, Katainen ja muut oikeistolaiset olivat tyytyväisiä tehtyihin päätöksiin, monet vasemmistolaiset puistelivat päätään. Euroopan sosialistipäämiehistä kaik-

ki ovat olleet kriisissä saamapuolella. Tehtyjä päätöksiä ei ole ollut varaa kritisoida. Vasemmistolainen vastaus talouskriisiin on ollut meillä Pohjolassa monelta kannalta hyvin jakomielinen: kaikki maailman työläiset yhtykää, mutta ei meidän suomalaisten rahoilla.

Miksi me välitämme suomalaisten lopulta - ainakin muihin eurooppalaisiin verrattuna - hyvin pienistä tuloeroista? Suomalaisen keskipalkka on nelinkertainen portugalilaiseen ja jopa seitsenkertainen romanialaiseen verrattuna. Miksi emme tukisi pulaan joutuneita Euroopan maita, ihmisiä samassa veneessä kanssamme?

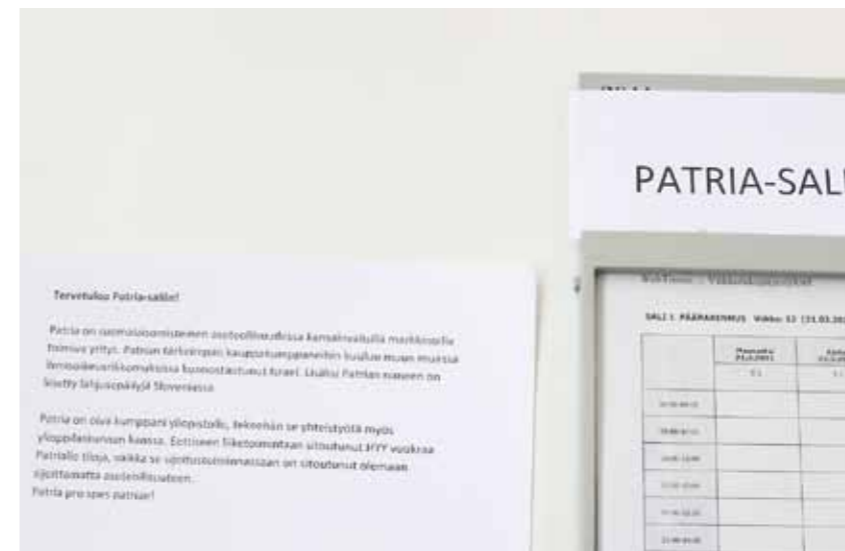
Koska talous ja politiikka kulkevat käsi kädessä, on selvää, että pelastuspaketien yhteydessä on yritetty ajaa poliittisia päämääriä. Yksityistämistä, palkkojen alentamista ja eläkkeiden leikkauksia.

Sen sijaan että hyväksymme tapahtuneen kehityksen, meidän pitäisi muuttaa pelin sääntöjä. Talousyhteistyön tiivistämisellä voitaisiin esimerkiksi pakottaa Saksa nostamaan palkkojaan, jotka ovat laahanneet koko 1990- ja 2000-luvun. Se tekisi kreikkalaisista tuotteista kilpailukykyisempiä ja tasoittaisi eroja koko Euroopassa. Jos liittovaltio auttaa tässä niin bring it on!

Matti Niemi

Kirjoittaja on Opiskelijoiden sosialidemokraattisen yhdistyksen kantavia voimia sekä Eurooppanuorten puheenjohtaja

Sitvasin vuosi 2011

Nämä tehtiin keväällä

- 17.1. PÄÄOMA-OPINTOPIIRI** aloitti.
- 1.2. SITVASIN VUOSIKOKOUS.** Hyvin palvellut vuoden 2010 hallitus väistyy, tehden tilaa nuorille ja näköisille toimijoille.
- 16.3. UUSIEN ILTA KUPOLISSA!** Ennätysmäärä innokkaita ihmisiä, useita tuoreita aktiiveja tarttuu mukaan.
- 25.3. ISKU Keskustakampukselle** osana Euroopan-laajuisia tehokkuusvaatimuksia vastustavaa toimintapäivää. Urheat vasemmistotoimijat vaihtavat useiden luentosalien nimiä, kiinnittäen huomiota Suomessa kiihtyvään yliopistojen kaupallistumisprosessiin. Tempaus huomioidaan mediassa. Samalla jaetaan maailman yliopistokamppailuista kertovaa Toimenzine-lehdykkää.
- 29.3. EDUSKUNTAVAALIPANEELI** HYYn vihreiden kanssa. Grillattavina opiskelevia kansanedustajaehtokkaita Vasemmistosta, Vihreistä, Demareista ja SKP:stä. Vegaanisit pullakahvit ja eläväinen keskustelu pitävät tunnelman korkealla, ehdokkaat ovat jopa eri mieltä joistain asioista!
- 17.4. EDUSKUNTAVAALIVALVOJAISET** Kupolissa. Sekalainen joukko hyviä ihmisiä seuraa livenä Suomen ajautumista soinnilaiseen dystopiaan. Vertaistukiryhmä järjestäytyy välittömästi ja vastarintajuhlat jatkuvat aamuun asti.
- 1.5. VAPPUMARSSI,** johon myös Sitvasilaiset osallistuvat. Marssista tuleekin suurin vuosiin. Sattumaako?
- 12.5. AVOIN KUPOLI,** jossa ompelukoneet ja haka-neulat laulavat omaehtoisien vaatepajan merkeissä.
- 13.5. – 14.5. KEVÄTSEMINAARI** syrjäisessä mökissä Koljonhelmassa, Nummi-Pusulassa. Perimätieto siirtyy, uudet jäsenet initoidaan sisäpiiriin ja tanssi toteemien ympärillä jatkuu myöhään yöhön.
- 4.6. PUOLUSTUSVOIMAIN LIPPUJUHLAN** päivän piknik. Tiukkaa historiapolittista vastarintaa aurinkoisessa Suomenlinnassa, tällä kertaa lippua ei kuitenkaan poltettu.
- 14.7.-18.7. OPINTOMATKA PIETARIIN.** Sushi ja vodka virtaa, henkilövaurioilta yllättävästi vältytään. Ks. s. 30

Näitä tehdään syksyllä

- 5.9. AVAJAISKARNEVAALIT.** Sitvas pitää pöytää ja esittelee toimintaansa uusille fukseille.
- 8.9. AVOIN KUPOLI** klo 16-22. Hengailua Kupolissa. Vegaanista ruokaa, kavereita, politiikkaa ja mahdollisesti myös jotain ohjelmaa.
- 14.9. UUSIEN ILTA** Kupolissa klo 18. Jos ujustuttaa tulla muihin tapahtumiin, koska ei tunne ketään, niin Uusien iltaan ainakin uskaltaa tulla!
- 21.9. Keskusteluilta** klo 18
- 12.–13.10. ENNAKKOÄÄNESTYS** HYY:n edustajistovaaleissa. Kannattaa äänestää, mieluiten Sitvasia.
- 15.10. VAALIBILEET** yhdessä HYY:n vihreiden kanssa Kupolissa klo 19. Whuu bileet! Hyvää musiikkia ja hyviä tyyppejä, tule sinäkin!
- 18.–19.10. VARSINAISET ÄÄNESTYSPÄIVÄT** edarivaaleissa.

Feminismi on teonsana: KUUNTELE

Teksti: Minna Seikkula
Kuvitus: Anu Tahvanainen

JOS, ET OLE FEMINISTI, olet jälkijunassa. 2010-lukulainen feminismi juhlii erilaisia sukupuoliä, seksuaalisuuksia ja ruumiita. Jokainen tiedostava ihminen tietää, ettei pienten tyttöjen tarvitse olla prinsessoja ja aikaansa oikeasti seuraavat ovat aikaa sitten ymmärtäneet, että sukupuolen ilmiö on paljon monimutkaisempi kuin kaksinapainen nainen-mies-jako. Mutta sukupuoli-neutraaliutta markkeeraavien keltaisten lastenvaatteiden keskellä tai drag showssa ei pidä unohtaa, että feminismin on teoria vallasta.

ISTUIN TAANNOIN ILTAA punavihreässä seurueessa. Erityisesti pienten lasten vanhemmat puhuivat huolestuneina tyttäriensä prinsessaleikeistä, joihin lastentarhakulttuuri ilmeisen konformistisesti tuntuu ohjaavan tyttöjä. Kaikki illanvietäjät alleviivasivat sitoumustaan feminismiin. Samalla keskiön kerääntyi poikien porukka, jossa puitiin politiikkaa – ”tärkeitä asioita”. Kaikki seurueen naiset jäivät asiantuntijaympyrän ulkopuolelle, eikä kukaan näyttänyt hämmentyvän tilanteesta.

Toinen henkilökohtaisen ja poliittisen kytköstä huutava esimerkki lähipiiristä on lahjakas ja älykäs ystäväni, joka pohti puheenvuorojen pitämistä poliittisessa elimessä, jonka toimintaan hän osallistuu. Puheenvuoroja pitävät sekä naiset että miehet (mikaan poliittinen kulttuuri Suomessa huomaa harvoin nainen-mies-jakoon sopimattomia sukupuoliä). Puheenvuorot ovat myös monenlaisia: vitsikkäitä, vetoavia, vakavia ja vakuuttavia. Kuitenkin naisten pitämät puheenvuorot mahtuvat suunnilleen samaan muottiin, ja variaatio jää miehille.

On foorumeita, joissa

asetelma varmasti kääntyy pääläelleen: normatiivinen sukupuoli on nainen ja miehet ja/tai muut vaietkoot. Negaatio ei kuitenkaan ole positiivinen esimerkki – joskin tietynlaisen asiantuntijapuheen piirissä se saattaa tuntua virkistävältä vaihtelulta. Sen sijaan se, mitä feministisen ajattelun keskiössä on ollut jo pitkään, liittyy kuulluksi tulemiseen ja kuuntelemiseen. Kuulluksi tuleminen, näkyminen ja kuunteleminen

Feminismi ei ole vihaisten naisten sotaa valkoisia heteromiehiä vastaan, vaan oikeudenmukaisuuden puolesta voivat toimia kaikki.

ovat olleet niin feministiaktivistien, poliitikkojen kuin tutkijoidenkin tavoitteita. Kuka puhuu? Ketä kuunnellaan? Ja kenen keksiämiin sääntöihin kaikki perustuu?

ILLANVIETOSSA änkessin väkisin ympyrään

sisään. Osa teki tilaa ja katsoi kysyvästi silmiin odottaen minun mielipidettäni. Toiset puhuivat päälle eivätkä katsoneet silmiin. Jäin miettimään merkityksiä, jos näin tapahtuu avoimesti feministeiksi tunnustautuvassa seurassa. Feminismin julistaminen ilman feministisia tekoja, siis sukupuolittuneita epatasa-arvoja pyrkimaan purkavaa toimintaa, ei ole feminsmia. Modernit feministit ovat pohtineet sukupuolen monenlaisia merkityksiä ja muita kuulumiseen ja näkymiseen liittyviä attribuutteja: asiat eivät ratkea nais-mies-jakoa tasaamalla, mutta se on hyvä lähtökohta. Prinsessahameiden paheksumisen sijaan tyllipilven ytimessä on, että vallan ja asiantuntemuksen (sekä prinsessahameiden kuuluisi kuulua kaikennäköisille sukupuolille).

KOSKA MAAILMA EI ole reilu, marginaalista käsin on hegemonian valtaamasta tilasta taisteltava. Mutta asiantuntijaympyrässä jo seisovat voivat myös ottaa askeleen taakse ja antaa tilaa. Feminismi ei ole vihaisten naisten sotaa valkoisia heteromiehiä vastaan, vaan oikeudenmukaisuuden puolesta voivat toimia kaikki. Feministiksi julistautumisen ohella voi aloittaa seuraavista.

Ryhmät tapaavat luoda normeja: mitä normeja on ryhmän mielekkyyden kannalta välttämätöntä kunnioittaa, missä kohdin ryhmän normeja on hyvä pyrkiä huojuuttamaan sen moninaisuuden mahdollistamiseksi? Omia ennakkosenteiteitan on usein vaikea huomata. Kohdataanhan kaikki ryhmän jäsenet yhtäläillä kunnioittavasti - eikä kukaan saa irtopisteitä siitä, että on hyvä jätkä? Ovathan kaikki osallistujat yhtäläillä näkyvillä ja kuuluvilla esimerkiksi kokouksissa: puhuvatko kaikki yhtä usein ja pitkään? Sekä tietysti kerrottiinhan kokouksesta varmasti kaikille?

YKSINKERTAINEN KÄYTÄNNÖN kikka tasa-arvoisempaan vuorovaikuttamiseen on kierros. Kun kokouksessa tehdään päätöstä, kukin osallistuja kertoo kenenkään keskeyttämättä omalla vuorollaan oman näkemyksensä. Hiljaiset saavat tilaisuuden ottaa tilaa. Ja ne jotka ovat useammin äänessä pääsevät harjoittelemaan jokaiselle feministille tärkeää taitoa, kuuntelemista.

"Ei HYY voi tehdä politiikkaa!"

HELSINGIN yliopiston ylioppilaskunta on 30 000 opiskelijaa Helsingin yliopistossa ja yksi suurimmista opiskelijaedunvalvoista pääkaupunkiseudulla. Halutesaan HYY voi tehdä todella vaikuttavaa politiikkaa yliopiston, kaupungin, eduskunnan ja erilaisten etujärjestöjen suuntaan. Tähän tarkoitukseen HYYllä myös on varsin massiivinen edunvalvontakoneisto opiskelijasäätiöiden, yliopiston elinten ja muiden instanssien opiskelijaedustajineen ja koulutus- ja sosiaalipoliittisine sihteereineen.

HYYtä kritisoidaan usein siitä, että se ottaa kantaa asioihin, jotka eivät liity opiskelijoihin. Sitvas tekee yhdessä HYYn Vihreiden kanssa HYYn edustajistossa ja hallituksessa sekä sen muissa elimissä punavihreää politiikkaa, jossa tiedotetaan opiskelija osana paitsi yliopistoyhteisöä, myös ympäröivää yhteiskuntaa. Opiskelijaan liittymättömiä asioita ei ole, koska emme elä tyhjiössä, vaan osallistumme yhteiskuntaan, äänestämme, asumme, käymme töissä, ja käytämme samaa infrastruktuuria kuin muutkin.

HYYssä toimii kuitenkin myös ryhmiä, joita kiinnostaa ennen kaikkea HYYn oman noin 3,5 miljoonan euron budjetin jakaminen, minkä puitteissa edarissa saatetaan käydä tuntien keskustelu parin tuhannen euron siirtelystä budjettikohdasta toiseen. Riippumatta lähinnä sisäisiin asioihin kohdistuvista intresseistä kaikki vaaleista mandaatin saavat ryhmät päättävät myös HYYn tekemän edunvalvonnan ja vaikuttamisen linjoista, joten sillä, ketä ja mitä äänestät, on väliä.

Kolumnin otsikko on suora lainaus erältä edaattorikollegaltani. Mielestäni hän on väärässä. HYYn tulee jatkossakin ottaa kantaa vanhempainvapaamallin uudistukseen, kerjäämiskieltoihin, arvopaperisijoittamisen eettisyyteen ja lukausmaksuihin. Nämä asiat vaikuttavat opiskelijoihin, ja sillä, mitä mieltä HYY niistä on, on merkitystä.

Ryhmien vaaliohjelmilla on väliä, toisin kuin esimerkiksi ehdokkaiden pääaineilla. Ei edari päätä siitä, millaista ruokaa Kumpulani UniCafe tarjoaa, mutta se voi sanoa sanasen siitä, mihin suuntaan haluamme opintotukiudistusta viedä. Sitä paitsi suhteellisessa vaalitavassa annettu ääni voi lopulta auttaa läpikäymään jonkun, joka ajattelee asioista eri tavalla kuin se kaveri, jota äänestit. Kannattaa muistaa tämä, kun edustajistovaalit loka-kuussa käydään.

Silja "Silja Loikkanen" Loikkanen
Kirjoittaja istuu HYYn balitukseksa vuonna 2011

PERUSTE ON VASEMMISTOFOORUMIN vuonna 2010 käynnistynyt yhteiskunnallinen julkaisusarja

TILAUKSET: info@vasemmistofoorumi.fi
www.vasemmistofoorumi.fi

Marx, Foucault, Puškin ja Godard yhdessä kahvilla - kuvitelma?

Ei vaan

Kulttuurivihkot

Vaarallinen ja riippumaton vasemmistolehti kuudesti vuodessa

www.kulttuurivihkot.fi
Netissä myös videoita, blogeja, keskusteluja

Bolobolo on kansallislintumme

Teksti: Heidi Kangas
Kuvitus: Anu Tahvanainen

Kieli on merkityksenmuodostumisen ja kohtaamisen paikka. Heidi Kangas avaa kielipolitiikan solmuja ja katsoo pakkoruotsikeskustelua pidemmälle.

Julkisuudessa käytävä kielikeskustelu on jäänyt kauas moniarvoisen ja monikulttuurisen yhteiskunnan tavoitteista, kun suurimpia vaikuttimia kielen ymmärtämisessä näyttävät olevan kansallismielinen ja keskusjohtoinen kieliajattelu, jonka taustalla häilyy talouden ja elinkeinoelämän vaatimukset.

Ennen eduskuntavaaleja käytiin varsin kiihkeää keskustelua kielten opetuksesta ja eri kielten asemasta Suomessa. Keskustalaiset väläyttivät ruotsin kielen pakollisuuden korvaamista venäjällä Itä-Suomessa ja persut voittolivat ruotsin kielen aseman sorsivan suomenkielisiä.

On tärkeää, että kielen merkityksestä käydään arvokeskustelua, sillä kieli on oleellisesti kytköksissä identiteetin, historian ja muistin alueisiin. Pakkoruotsikeskustelu on kuitenkin ollut vastakkaisten näkemysten esille tuomisesta huolimatta tai ehkä juuri siksi yksioikoista ja kapea-alaista. Ruotsin kielen merkityksen lisäksi pitäisi keskustella myös muiden Suomessa puhuttavien kielten asemasta.

Talouden diskurssin kapeus

Vieraiden kielten opiskelua Suomessa perustellaan usein sillä, että pienen kielen puhujan on tarpeellista osata monia kieliä voidakseen kansainvälistyä. Suuren kielitiheyden alueilla, kuten Aasiassa ja Afrikassa kieliä osataankin usein jo arjen tarpeista johtuen yleensä ainakin kahta tai kolmea. Suomessa monet argumentit kielitaidon kehittämiseksi sisältävät vähintään näkymättömän vihjauksen kielen kytköksestä kaupan, markkinoiden ja urakehityksen alueisiin. Esim. Itä-Suomen

venäjäkokeilua on perusteltu turismin ja kaupan näkökulmasta.

Suomalaisissa kouluissa opiskellaan monia suuria tai suurehkoja eurooppalaisia kansallisvaltioiden kieliä. Saamen tai Suomen romanin kielet eivät mahdu kuin käynnissä olevan kielikeskustelun laitamille – kielillä on siis keskinäisen hierarkia, jota määrittää talous ja niistä saatava hyöty.

Näin määritelty hyöty on vallanpitäjän, hierarkkisen yhteiskuntajärjestelmän ja pääoman liikkeen läpikulua. Venäjää voi opiskella siksi, että sen avulla voi luoda kauppasuhteita ja saavuttaa menestystä liike-elämässä. Venäjää voisi kuitenkin opiskella myös siksi, että voisi tulla osalliseksi Arkan-gelissa kadulla kohtaamansa ystävällisen ihmisen todellisuudesta. Venäjä on myös varhaisen anarkismin, kuten Pjotr Kropotkinin, kirjailija Nikolai Gogolin ja avantgarderunoilija Jele-na Guron kieli.

Talouden diskurssissa kieli on siis väline, jolla pyritään saavuttamaan voittoa. Kieli on kuitenkin myös merkityksenmuodostumisen ja kohtaamisen paikka, joka mahdollistaa maailmankuvien ja käsittejärjestelmien vertailemisen.

Suomalaisuus, koulutus ja alkuperä

Vaalien alla tuli myös mitä ilmeisimmäksi, että työ monikielisen ja dialogisen yhteiskunnan puolesta on entistä tärkeämpää. Kukapa ei olisi sattunut kuulemaan Jutta Urpilaisen töksäytystä ”maassa maan tavalla”? Suomalaisen kulttuurin tulisi kuitenkin voida olla moninaista ja ristiriitaistakin.

Kansakunnan yhtenäisyyden luominen on muinaisista suurvalloista lähti-

en ollut hallinnon, väkivaltakoneistojen ja viranomaisten johdonmukaisen työn tulosta. Suomessa, kuten Ruotsissa ja Norjassakin, saamelaiset ja romanit eivät saaneet puhua omia kieliään. Romaneja otettiin vanhemmiltaan ja vietiin kasvatustaloksiin ja kouluihin, joissa heistä haluttiin tehdä ”suomalaisia”. Suomen romanien, venäläisten, saamelaisten tai suomenruotsalaisten tarinat eivät olekaan yhtä kuin suomenkielisen väestön historia. Historia on sen sijaan monia yhtäaikaista ja ristiriitaisia kertomuksia, jatkuvaa kerrostumista, uudelleentulkintaa ja hämmennystä.

On myös tärkeää muistaa kulttuuriset kontaktit ja lainakerrostumat kielisämme ja historiassamme. Kieli voidaan nähdä jatkuvana lainaamisena samalla tavoin kuin kulttuuriset uudennokset. Persujen korkealle kohottama Kalevala oli esimerkiksi sivistyneistön projekti, jossa Lönnrot irrotti paikalliskulttuureissa eläneen runoperinteen kontekstistaan ja käytti sitä yhtenäisen, kristillisyhteisen kansallisen kertomuksen luomiseen. Paikalliskulttuureista irrotettua runokieltä Lönnrot myös yhtenäisti murteellisuuksia häivyttäen.

Suurimmaksi osaksi Suomen rajojen ulkopuolelta kerätty kansalliseepos on oikeastaan karjalaisten eepos. Kuvaavaa onkin, että suomalaisten lainaamat runot on myöhemmin käännetty karjalan kielelle. Kielen ei voikaan sanoa olevan puhujan omaa, vaan kieli on aina lainattua puhetta ja kirjoitusta, jonka puhuja tekee osaksi identiteettiään.

Moninainen vuoropuhelu

Vuoropuhelun löytäminen on solidaarisen ja turvallisen yhteiskunnan edelly-

tys. Suomeen on aina muutettu muualta ja tänne tulleiden mukana olemme saaneet uusia käsitteitä, elinkeinoja ja tapoja. Miten paljon suomenkielinen tuntee täällä nykyistä maahanmuuttokeskustelua hallitsevia huiveja ja huntuja paljon kauemmin eläneitä vaikutteita? Peräpohjalaisissa murteissa kysytään esimerkiksi eteläsuomalaisen korvaan hassulta kuulostavaa kysymystä ”Mistä sinä olet pois?”. Se on käännöslaina pohjoissaamen kysymyksestä ”Gos don leat eret?”.

Toivottavaa olisikin, että suomalaiset tulisivat tietoisemmiksi saamelaiskielten ja kulttuurien vaikutuksesta suomen kieleen. Tällöin ymmärrys omasta kulttuurihistoriasta kasvaisi, mahdollisuus saamelaisten ja valtaväestön vuoropuheluun olisi suurempi ja ehkä mahdollisuuksia muullekin vuoropuhelulle syntyisi.

Vielä saamelaisia hitaammin on Suomessa edistynyt romanien asema. Kuten saamelaiset myös roma-

nit joutuivat voimallisen sulauttamispolitiikan kohteiksi 1900-luvun alusta 1960-luvun loppuun. Romanin kielen asemaa pyritään lain ja asetusten avulla parantamaan, mutta yhtä tärkeää kuin säädökset olisi eri väestöryhmien välille syntyvä vuorovaikutus, jonka yhtenä paikkana voisi olla juuri keskustelu kielestä. Valtaväestön osoittama arvostus vähemmistökielen asemassa olevan romanin kieltä kohtaan edistäisi varmasti myös romanin kielen näkyvyyttä suomalaisessa yhteiskunnassa, naapurustoissa ja julkisessa tilassa.

Kotikansainvälisyys uudelleen ymmärrettynä

Nykyään puhutaan usein myös kotikansainvälisyydestä, jonka ideana on etsiä kansainvälisiä kontakteja kotimaan alueelta, usein nimenomaan talouden hyötynäkökulmasta. Kotikansainvälisyyden voisi kuitenkin ymmär-

Ruotsin kielen merkityksen lisäksi pitäisi keskustella myös muiden Suomessa puhuttavien kielten asemasta.

Vastavuoroinen yhdessäolo on mahdollista, se ei ole vain utopistinen haavekuva.

tää myös monikielisten asuinalueiden, koulujen ja päiväkotien tarjoamina toiminnan ja vuoropuhelun mahdollisuuksina. Koulut voisivat ottaa opetuksen yhdeksi sisällöksi kielitietoisuuden kasvattamisen sekä kulttuurisen ymmärryksen ja vastavuoroisuuden todellisen tavoittelemisen.

Olin itse opettajan sijaisena alakoulun luokalla A-ruotsin oppitunnilla. Luokassa oli venäjänkielinen poika, joka häiriköi opetusta ja kiusasi välitunnilla muita oppilaita. Mietin kuumaisesti, miten voisin saada hänet paremmin mukaan luokan yhteiseen työskentelyyn. Kun hän sitten viittasi, ja vastasi oikein, pyysin häntä vielä kertomaan, miten sama sana kuuluisi venäjäksi. Tämä tilanne laukaisi pojan ja muun luokan välisen jännitteen, sillä muut oppilaat oivalsivat, että pojalla oli tietoa kielestä, joka oli heille vielä tuntematon. Hekin innostuivat kysymään pojalta sanojen vastineita venäjän kielessä. Poika sai positiivista huomiota äidinkieltä myötä ja oli siitä selvästi mielissään.

Miksei monikielinen naapurusto voisi maalata kotitalonsa tai piha-aitansa erikielillä graffiteilla ja kuvilla, jolloin syntyisi tilaa erilaisten historioiden, muistojen ja sanojen vuorovaikutukselle? Eikö kouluympäristössä voisi olla kielikahvilatoimintaa, jossa suomenkielinen ja arabiankielinen koululainen voivat kertoa toisilleen vitsejä ja tarinoita omalla kielellään?

Vuoropuhelun on oltava kaksisuuntaista. Suomi-Mosambik-seuran Mocambik-lehdessä mosambikilainen yhteis-

kuntatieteilijä Elísio Salvado Macamo puhuu kehitysyhteistyön yksisuuntaisuudesta. Vuorovaikutusta ei tapahdu, sillä auttajakulttuuri ei pysty omaksumaan toisesta kulttuurista uusia asioita.

Macamo nostaa esiin monikielisyyden ja moniuskontoisen arjen, joka valitsee hänen kotimaassaan. Virallisen kielen portugaliksi lisäksi maassa puhutaan 42:a kieltä. Hän ehdottaakin, että kehitysapua tarjoavat tahot voisivat olla vastaanottavina tahoina uudenlaisen monietnisen ajattelun omaksumisessa. Mosambikin valossa Suomen kielikeskustelut alkavat vaikuttaa loputtoman pitkäpiimäiseltä vaellukselta yksioikeisessa metsässä.

Vastavuoroinen yhdessäolo on mahdollista, se ei ole vain utopistinen haavekuva. Olin ohjaamassa nuorten maahanmuuttajien luontoleiriä tänä kesänä ja opin, että joutsen on somalin kielellä bolobolo. Tämän sanan mukana sain jotakin arvokasta, sain innostuneen äänensävyä ja muiston jaetusta merkityksestä, jonka toinen puoli on joutsen sellaisena kuin olen sen suomalaisessa järvimaisemassa oppinut tuntemaan ja toinen puoli on kaukaisen maan merkityksistä kertova, vielä salaperäinen bolobolo.

Lintu, joka on valittu suomalaisuuden tunnuksiksi, ei ole minkään maan kansalainen ja siten se voi toimia yhtenä paikkana vuoropuhelulle sille, joka tahtoo sen aloittaa. □

Kirjoittaja on yleisen kirjallisuustieteen opiskelija, joka uppoutuu usein pohtimaan kielien merkityksellisyyttä.

I VEROT

Teksti: Laura Koskinen
Kuvitus: Anu Tahvanainen

Verokeskustelua on hallinnut aivan viime aikoihin asti vain tuloverotus. Tosiasiassa suurin osa verokertymästä on kuitenkin jo pitkään tullut erilaisista tasaveroista. Laura Koskinen pohtii seuraavassa onko tämä oikeudenmukaista.

Verotuksen idea on hyvin yksinkertainen: julkinen sektori kerää veroja voidakseen tarjota palveluita. Suomessa vasemmisto ja ay-liike saivat 1960-luvulla läpi vaatimuksensa parista peruseriaa-asteesta. Ensiksi: julkisia palveluita haluttiin tarjota paljon ja niiden tuli olla tarjolla jokaiselle. Toiseksi: niiden kustannus haluttiin jakaa tasapuolisesti niin, ettei kenenkään osuus kasvaisi maksukykyä suuremmaksi.

Näitä peruseriaa-asteita on viimeiset parikymmentä vuotta murenneltu sieltä täältä, mutta siitä lisää myöhemmin. Keskitytään aluksi näiden periaatteiden olemukseen. Kutsun sitä tässä artikkelissa ”oikeudenmukaisuudeksi”.

Subjekttiivinen oikeudenmukaisuuden kokemus

Oikeudenmukaisuus-termiä verotuk-

sen yhteydessä käyttävät puolueista SDP ja järjestöistä Iloiset Veronmaksajat. Vasemmistoliitto ei kyseistä sanaa käytä, mutta ajatus verotuksesta on toki samansuuntainen. Oikeudenmukaisuudesta on monenlaisia mielipiteitä - esimerkiksi Elinkeinoelämän Keskusliitto tuomitsi tuoreeltaan Kataisen hallituksen verolinjaukset, koska sen mukaan niiden lähtökohdaksi oli valittu ”joku oikeudenmukaisuus” (Kauppa-lehti 23.6.2011).

Edistyneet voivat jatkaa pohdintaa vaihtamalla sanan ”minä” tilalle ”jokainen”

Jos meiltä vasemmistolaisilta kysytään, oikeudenmukaista on se, että jokainen saa tarpeidensa mukaan ja jokaiselta otetaan kykyjensä mukaan. Oikeistolaisilta kysyttäessä oikeuden-

mukaista kai olisi se, että jokaisella on samat mahdollisuudet vaurastua ja mahdollisimman pieni velvollisuus osallistua yhteiseen pottiin.

Jokaisella yksilöllä tietenkin on oma henkilökohtainen kokemuksensa siitä, mikä tuntuu itsestä oikeudenmukaiselta. Näistä kokemuksista voidaan keskustella, mutta objektiivista totuutta on mahdoton muodostaa. Kiinnostava kysymys sen sijaan on, onko meillä riittävästi tietoa tämän mielipiteen muodostamiseen.

Vastausta voi yrittää etsiä esimerkiksi seuraavan kahden kysymyksen kautta: Saanko minä riittävän hyviä palveluita? Maksanko minä sopivan määrän veroja? Jos vastaus molempiin kysymyksiin on kyllä, tuntuu verotusjärjestelmämme todennäköisesti oikeudenmukaiselta – ainakin omalta osalta. Edistyneet voivat jatkaa pohdintaa vaihtamalla sanan ”minä” tilalle ”jokainen”.

Miten sitten määritellään palveluiden oikea määrä ja laatu? Ei varmas-

ti ihan helppo tehtävä. Auttaisiko, jos veroilmoituksessa olisi erillinen saantipuoli, jossa kerrottaisiin edellisen vuoden koulutuksesta, terveydenhuollosta, tienpidosta ja muusta sen sellaisesta? Tai jos jokainen saisi korvamerkitä osan maksamistaan veroista haluamaansa kohteeseen? Verotuksen sopivaa tasoa lienee hieman helpompi arvioida.

Paljonko on sopivasti?

Jos ihmisiltä kysyy mielipidettä veroista, keskustelu pyörii usein veroproसेn-teissa. Kuukausittaisessa palkkakuitissa se konkretisoituu: verottaja vie tästäkin hiellä ja tuskalla tienaanastani summasta viidenneksen/kolmanneksen. Joskus mieleen tulee arvonlisävero, ja etenkin sen muutokset, ja lisäksi niillä, joita asia koskee, myös bensa-, tupakka- tai alkoholivero.

Muiden kuin asianosaisten mielestä epäoikeudenmukaiselta tuntuu pääomavero. Vuonna 1993 pääomatulot erotettiin ansiotuloista ja tähän saakka niitä on verotettu tasaprosentilla. Isoista pääomatuloista on siis maksettu suhteessa yhtä paljon kuin pienistäkin. Uusi hallitus päätti korottaa pääomaveroa ja tehdä siihen kosmeettisen progression, mutta ei se vielääkään oikeudenmukaiselta tunnu. Vasemmistoliiton tavoite on, että kaikkia tuloja verotettaisiin yhdellä ja samalla progressiivisella asteikolla riippumatta siitä, mistä tulot ovat peräisin.

Veroja siis kerätään yksityishenkilöiltä tuloista, omaisuudesta (kiinteistöt) ja kulutetuista ruuasta, tavaroista ja palveluista. Yritykset puolestaan maksavat mm. yhteisö-, valmiste ja energiaveroja. Kun lähes kaikkea verotetaan, tuntuu turhan yksipuoliselta keskittyä siihen jokaisen omaan ve-

roprosenttiin. Kansalainen on nähnyt oman veroproसेnttinsa vasta vuodesta 1989 lähtien, jolloin verovelvollisille lähetettiin ensimmäistä kertaa verokortit, joihin oli laskettu veroproसेntti edellisen vuoden tulojen perusteella. Pitäisikö laskuissa ja kuiteissa lukea myös muut verot isommalla, jotta osaisimme paremmin huomioida verotuksen kokonaisuuden?

Veroproसेntti-keskeisyyden takia Suomessa on totuttu ajattelemaan, että meillä verotetaan progressiivisesti. Tosiasiassa kuitenkin enää noin 10 prosenttia verotuloista kerätään progressiivisesti. Loput kerätään jokaiselta samalla prosentilla.

Keväällä 2011 ennen eduskuntavaaleja käytiin kovaa väantöä tasaveron olemuksesta. Kaikenlaisia sammuksia kuultiin julkisessa keskustelussa: arvonlisäverokin on kuulemma progressiivinen, koska köyhällä kuluu kaikki rahat matalamman verotuksen lääkkeisiin ja ruokaan, samalla kun rikkaan rahat menevät tiukemmin verotettuihin ökytuotteisiin.

Kenellä on puheoikeus?

Suomessa verokeskustelua käyvät puolueiden lisäksi niin elinkeinoelämän kuin työntekijöidenkin etujärjestöt sekä kaksi kokoluokaltaan ja näkemysiltään hyvin erilaista järjestöä: Veronmaksajain keskusliitto ja Iloiset Veronmaksajat.

Veronmaksajain keskusliitto kertoo olevansa poliittisesti sitoutumaton kaikkien suomalaisten neuvontajärjestö. Se ajaa ”kohtuullista verotusta” ja puolustaa kansalaisten oikeusturvaa verokysymyksissä. Veronmaksajain keskusliitossa on yli 200 000 jäsentä, ja ehkä koosta johtuen toiminnanjohtaja Teemu Lehtinen pääsee usein kabinettei-

Palkansaajien verotusta, siis sitä ainoa progressiivista, on kevennetty vuodesta 1995 lähtien. Paradoksaalisesti Kataisen ykkönen on ensimmäinen hallitus kuuteentoista vuoteen, joka ei sitä kevennä.

Aikojen saatossa verovähennyksiä on kuitenkin keksitty lisää ja erilaisia verovähennyksiä onkin tällä hetkellä 201 kappaletta. Niiden yhteenlaskettu arvo on lähes 18 miljardia.

hin ikään kuin sitoutumattomana asiantuntijana. Veronmaksajain keskusliiton tavoite on kuitenkin pienentää valtion roolia, mitä ei kai voida pitää kovin poliittisesti neutraalina tavoitteena.

Niin ikään poliittisesti sitoutumattomana esiintyy Iloiset Veronmaksajat. Yhdistys levittää ”verojen ja niiden maksamisen ilosanomaa” ja keskittyy verotuksen oikeudenmukaisuuteen – ei kovin neutraalia sekään. Oikeistolaisista kilpakumppaniaan huomattavasti pienempi ja nuorempi järjestö on päässyt viime aikoina mukaan julkiseen verokeskusteluun esimerkiksi tv:n ajan-kohtaisohjelmissa ja Helsingin Sanomien yleisönosasto-palstalla.

Hyvästit hyvinvointivaltiolle

Verot ovat siitäkkin mukava juttu, että julkisen sektorin toiminnan rahoittamisen lisäksi niillä voidaan tavoitella muutakin hyvää, kuten tasoittaa tuloeroja, tukea tiettyjä ryhmiä tai ohjata kulutusta toivottuun suuntaan. Nämä tavoitteet ovat tietenkin, jälleen kerran, poliittisesti päätettäviä. Kulloisissakin yhteiskunnallisissa tilanteissa päätetään, ovatko tuloerot ylipäätään hyvä vai huono asia, pitääkö tukea köyhiä lapsiperheitä vai asunonnomistajia tai halutaanko suomalaisia kuluttamaan terveellisemmin vai ympäristöystävällisemmin.

Viimeiset parikymmentä vuotta Suomessa on ollut vallalla ajatus, että kunhan talous kasvaa, ei siitä heikoimmista huolehtimisesta tarvitse niin välittää. 1990-luvun laman aikaan tehtiin paljon väliaikaisratkaisuja, jotka jäivätkin pysyviksi. Palkansaajien verotusta, siis sitä ainoa progressiivista, on kevennetty vuodesta 1995 lähtien, eli Lipposen ykköshallituksesta asti. Paradoksaalisesti Kataisen ykkönen on ensimmäinen hallitus kuuteentoista vuoteen, joka ei sitä kevennä. Myös pääomatulojen verotuksellinen eriyttäminen muista ansioista ja listaamattomien yritysten osinkojen korkea verotomuus ovat rikastuttaneet rikkaita ja köyhdyttäneet hyvinvointivaltiota.

Yksi mielenkiintoinen yksityiskohde on erilaisten etuuskien verokohtelu. Esimerkiksi perhevapaisiin liittyvät päivärahat, opintoraha, työttömyyspäiväraha ja eläkkeet ovat veronalaisia tuloja, kun taas esimerkiksi lapsilisä ja asumisen tuet ovat verotonta. Veronalaisista etuuksista maksetaan vieläpä korotettua veroa, noin kaksi prosenttiyksikköä enemmän kuin vastaavasta palkkasummasta. Tämä johtuu sii-

tä, ettei etuuksista voida tehdä esimerkiksi ansiotulovähennystä. Järkevämmältä tuntuisi, että etuudet saisi pitää täysimääräisinä, mutta toisaalta näin myös etuuskien varassa elävät voivat kokea ylläpitävänsä hyvinvointiyhteiskuntaa.

Vähennysviidakko

Verovähennysten idea on tietyn elinkeinon tai verovelvollisryhmän tukeminen. Idea on alunperin ollut loistava ja monelta osin edelleenkin toimiva. Esimerkiksi kunnallisverotuksen ansiotulovähennys suosii kaikkein pienituloisimpia – monella opiskelijallakin veroproसेntiksi muodostuu vähennysten ansiosta pyöreä nolla. Aikojen saatossa verovähennyksiä on kuitenkin keksitty lisää, eikä koko verojärjestelmää ole suunniteltu kokonaisuutena.

Erilaisia verovähennyksiä on tällä hetkellä 201 kappaletta, ja niiden yhteenlaskettu arvo on lähes 18 miljardia. Näistä kolmannes kohdistuu henkilöverotukseen, eivätkä kaikki vähennykset todellakaan tunnu oikeudenmukaisilta.

Eniten tuettu ryhmä on asunonnomistajat. Asuntolainojen korot vähennetään verotuksesta ja oman asunnon myyntivoitosta ei makseta veroja. Lisäksi asunnon arvoa voi korottaa tekemällä remontteja kotitalousvähennyksen turvin. Kotitalousvähennyksen idea on tukea kodeissa ja vapaa-ajan asunnoissa tapahtuvia palveluita ja estää harmaata taloutta. Kahdeksan kymmentä prosenttia kotitalousvähennyksistä käytetään kuitenkin remontteihin, ja verohyödyn saajat ovat pääsääntöisesti talouksia. Yksin vuokra-asunnossa elävällä ei ole mahdollisuutta samoihin verovähennyksiin.

Hyvinvointivaltio, niin mukavaltakin se kuulostaakin, on osa samaa kapitalistista systeemiä, johon kuuluvat myös finanssikeplottelu ja veroparatiisit. Voidaanko vallankumous tehdä säilyttäen nykyisestä järjestelmästä hyvää ja muuttaen vain huono? Valuutanvaihtovero olisi tervetullut valuuttamouksellinen uudistus. Rahan käytön lopettaminen laajamittaisemmin vaihdon välineenä puolestaan heikentäisi hyvinvointivaltiota sellaisena kuin sen nyt tunnemme. Verottaja onkin jo ilmaissut kiinnostuksena aikapankkien toimintaa kohtaan. □

Kirjoittaja on Vasemmistolinkki ry:n puheenjohtaja ja päätoimittajan ystävä, joka ei osaa sanoa 'ei'.

Onko Kataisen ykkönen vasemmistolainen?

Vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeen on arvioitu, että Perussuomalaisten poikkeuksellisen suuri vaalivoitto palautti poliittikan politiikkaan. Vaikka Persuja ei hallitusneuvotteluissa nähty, nousi verotus merkittävään asemaan, kun Kokoomuksen kynnyksikysymys oli, ettei tuloverotusta kiristettä, ja SDP ja Vasemmistoliitto taas vastustivat ALV:n nostoa. Lopputulokseen ei oikein kukaan tunnu olevan tyytyväinen: elinkeinoelämän edustajat haukkuvat hallitusohjelmaa liian vasemmistolaiseksi ja vassarit puolestaan liian uusliberalistiseksi.

Iloisten Veronmaksajien puheenjohtaja Minna Ahola varoittaa, että Kataisen ykköshallituksen verolinjassa on mukana অপেলী: ”Hallitus on jättänyt veroratkaisut ohjelmassaan niin auki, ettei kukaan voi olla varma oikeudenmukaisuuden säilymisestä koko neljää vuotta.”

Ahola on tyytyväinen asuntolainan korovähennykseen ja kotitalousvähennykseen tehtävistä leikkauksista, ja myös kunnallisverotuksen perusvähennyksen ja työtulovähennyksen parantaminen ovat tervetulleita uudistuksia. Pääomatulojen osalta veroremontti jäi kuitenkin puolitiehen. ”Kahden prosenttiyksikön korotus suurimpiin pääomatulojen veroihin ei vielä tarkoita progressiivista ja oikeudenmukaista verotusta. Pääoma- ja työtuloja pitäisi kohdella verotuksessa samalla tavalla. Vain näin voidaan estää eriarvoinen verottaminen ja tuloerojen kasvattaminen”, linjaa Ahola.

Energiaverojen korottaminen on perusteltua vain niiltä osin, kun verotus kohdistuu kerskakulutukseen. Ihmisillä tulee olla aito mahdollisuus vaikuttaa verojen määrään energiankulutuksensa kautta. Terveydelle haitallisten tuotteiden verotuksen kiristäminen on Aholan mielestä kiitettävä uudistus.

Huolestuttavinta kuitenkin on mahdollinen tasaverokehitys tulevaisuudessa. ”Hallitusohjelmaan on kirjattu, ettei työtulojen verotus kiristy koko hallitusohjelman aikana. Mikäli taloustilanne heikkenee ja verotusta joudutaan kiristämään, on ainoa progressiivisella asteikolla verotettava tulo jäädytetty veronkorotuksilta, ja muutokset täytyy siis tehdä epäoikeudenmukaisesti kaikille yhtä suuriin kulutus- ja valmisteveroihin. Nyt py-säytetty tasaverokehitys on vaarassa jatkua uudelleen”, muistuttaa Ahola.

Iloisten Veronmaksajien näkökulmasta Kataisen ykköshallituksen ohjelmaan siis sisältyy ilahduttavia verotuksen oikeudenmukaisuutta lisääviä toimenpiteitä, mutta kurssi ei välttämättä säily koko hallituskautta. ”Pienituloisimmille nyt tehdyt parannukset verotukseen tulee säilyttää”, vaatii puheenjohtaja Minna Ahola.

Sitoutumattoman vasemmiston vaaliohjelma 2011

Sitoutumaton vasemmisto - sitvas taistelee globaalin oikeudenmukaisuuden, yhteiskunnallisen tasa-arvon ja ekologisesti kestävästä maailman puolesta. Hyyssä sitvas toimii opiskelijoiden toimeentulon ja tasa-arvon sekä demokraattisen ja läpinäkyvän päätöksenteon puolesta. Kunnallispolitiikassa ajamme hyyn kautta avointa, ekologista ja ihmisten ehdoilla toimivaa kaupunkia. Hyy-yhtymässä toimimme ympäristöystävällisen ja reilun liiketoiminnan edistämiseksi.

1. AUTONOMINEN YLIOPISTO

Uuden yliopistolain konkreettiset seuraukset osoittavat määrätietoisen taistelun demokraattisen ja autonomisen yliopiston puolesta olevan nyt tärkeämpää kuin koskaan. Vallan keskittämistä on vastustettava, on siirryttävä johtajien yliopistosta opiskelijoiden yliopistoon! On liitouduttava yliopiston henkilöstön kanssa työehtojen ja -olosuhteiden huonontumista sekä koulutuksen ja tutkimuksen kaupallistamista vastaan. On löydettävä uusia vastarinnan muotoja autoritääriselle ja puhtaan tuloshakuiselle uudistamishengelle. Samalla on rohkaistava opiskelijoita ja tutkijoita kokeilemaan uusia väyliä omaehtoiselle tiedontuotannolle sekä mahdollistettava esimerkiksi opintopiiri-toiminnan laajentumista. Hyyn on oltava osa yleismaailmallista taistelua yliopistojen kapitalistista kaappausta vastaan. Yksityinen rahoitus ei saa vaikuttaa tutkimukseen eikä opetukseen.

OPISKELIJA ON YLIOPISTOYHTEISÖN JÄSEN

Opiskelija ei ole asiakas, vaan yliopistoyhteisön jäsen. Yliopistoyhteisössä päätökset tulee tehdä demokraattisesti opiskelijoiden ja yliopiston henkilökunnan kesken. Opiskelijan vaikutusvalta oman pääaineensa asioihin on turvattava myös uusilla, kasvaneilla laitoksilla.

VAPAA YLIOPISTO

Yliopistossa on oltava tilaa akateemiselle etsiskelylle. Opintoputkeen pakottava ja opiskelijoiden erilaisia elämäntilanteita huomioimaton laki opintoaikojen rajauksesta tulee kumota. Kaikkien aineiden tasapuolinen ja riittävä julkinen rahoitus sekä perustutkimus on turvattava.

MAKSUTON KOULUTUS

Jokaisella on oltava mahdollisuus kouluttautua itseään kiinnostavalle alalle varallisuudesta tai taustasta riippumatta. Lukukausimaksut kaikissa muodoissaan on torjuttava jyrkästi. Eta- ja eu-maiden ulkopuolisten opiskelijoilta perittävät maksut ovat tasa-arvon periaatteen vastaisia ja ensimmäinen askel kohti kaikkia opiskelijoita koskevaa maksullisuutta. Lukukausimaksukokeilut on lopetettava ja turvattava maksuton koulutus kaikille.

VAPAATA TIETOA, VAPAITA OHJELMISTOJA

Kriittinen ja vapaata tietoa tuottava yliopisto palvelee yh-

2. MEGAFONI KÄYTTÖÖN!

Ylioppilaskunta ei ole erillinen saareke, vaan aktiivinen osa yhteiskuntaa. Siksi hyy ei voi keskittyä vain opiskelijoiden asioihin, vaan sen on kyettävä ottamaan kantaa laajemminkin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Hyyllä on ainutlaatuinen mahdollisuus koota sukupolvemme kriittiset äänet ja saada ne kuuluville. Meillä on valtaa ja voimaa vaikuttaa, käyttäkäämme sitä! Hyyn toiminnan on oltava demokraattista, läpinäkyvää ja hel-

teiskuntaa. Siksikin tutkimustulosten julkisuus on ensiarvoisen tärkeää. Kaiken yliopistoa koskevan tiedon tulee lähtökohtaisesti olla saatavilla avoimilla verkkosivuilla. Yliopiston on suositettava avoimen lähdekoodin ohjelmistoja aina, kun se on mahdollista.

OPISKELIJOITA ON MONEKSI

Opiskelun joustavuus ja opetuksen laatu on taattava. Etappijärjestelmät ja muut tehottomat kontrollimekanismit tulee korvata opiskelijoiden ehdolla toimivalla opinto-ohjauksella ja eri tilanteissa olevia opiskelijoita tukevalla järjestelmällä. Osa-aikaisen opiskelun tulee olla mahdollista esimerkiksi perheellisille tai sairaslomalla oleville eikä se saa kuluttaa opintoaikaa täysipäiväisen opiskelun tapaan. Yliopiston on taattava tilojensa ja verkkopalveluidensa esteettömyys. Tenttien riittävä määrä ja suoritustapojen monipuolisuus takaa opiskelun joustavuuden. Vanhempien oikeus saada lapset lyhytaikaiseen hoitoon pitää turvata, esimerkiksi kuntien palveluna tai järjestämällä hyyn lapsiparkille pysyvä rahoitus. Lastenhoidon rahoitus on turvattava myös ei-helsinkiläisille opiskeleville vanhemmille.

TASA-ARVOA!

Sukupuolten epätasa-arvo on todellisuutta myös akateemisessa maailmassa. Naisten mahdollisuuksia edetä akateemisella yliopisto-uralla on parannettava. Tasa-arvotyöhön tällä hetkellä suunnatut resurssit eivät riitä. Sukupuolinäkökulman tulee läpäistä kaikki toiminta yliopistolla ja tasa-arvosuunnitelmien ja -kyselyjen on johdettava konkreettisiin toimiin. Yliopiston täytyy puuttua häirintään tehokkaammin. Vakiintunut käsitys kahdesta vastakkaisesta sukupuolesta kohtelee väkivaltaisesti varsinkin niitä, jotka eivät sovi tähän käsitykseen. Yths:n henkilökunnan valmiuksia kohdatta trans- ja intersukupuolisia ja muita kuin heteroseksuaalisia asiakkaita tulee parantaa koulutuksella. Opetusmateriaalit eivät saa olla heteronormatiivisia!

SAMMA PÅ ALLA SPRÅK

Englanninkielistä opetusta tulee lisätä ja tukipalveluja parantaa. Tiedekuntien on osoitettava tarpeeksi resursseja myös ruotsinkieliseen ohjaukseen ja palveluun. Yliopiston pyrkiessä kansainvälisyyteen kv-opiskelijoiden sopeutumiseen on panostettava.

postin lähestyttävää. Radikaalejakaan toimia ei tule välttää; kun meille rakkaat asiat ovat uhattuina, on uskallettava lähteä kaduille! Ylioppilaskunnan omistaman hyy-yhtymän liiketoiminnan on oltava eettistä ja ylioppilaskunnan kontrollissa, sillä jokainen taloudellinen päätös on myös poliittinen. Yhtymän on lakattava tukemasta aseellisuutta ja irtisanottava ase-yhtiö patrian vuokrasopimus. Hyyn on kannettava globaali vastuunsa. Kehitysyhteistyömäärärahoja ei saa laskea.

3. KUHISEVA KAIVOPIHA JA TASA-ARVOISET KAMPUKSET

Ylioppilaskuntamme omistama Kaivopiha rakennuksineen on ainutlaatuinen mahdollisuus. Parhaimmillaan se voisi muodostaa kuhisevan opiskelijoiden kohtaustilan täynnä tapahtumia, bileitä ja kulttuuria. Uusi ylioppilastalo tulee saattaa kaikkien opiskelijoiden käyttöön luomalla avoimia ja yhteisöllisiä tiloja ja tilaisuuksia. Vanhan Kuppilasta on tehtävä viihtyisä ja hinnoiltaan opiskelijaystävällinen. Kaivopiha on otettava haltuun esimerkiksi konserteilla tai katuperformansseilla.

TASA-ARVOISET KAMPUKSET!

Pelkkä Kaivopiha ei kuitenkaan riitä. Kaikilla kampuksilla ja niiden välillä on oltava toimivat julkisen liikenteen yhteydet ja pyörätiet. Kaikilla kampuksilla yhden Unicafen ja kahvilan on tarpeen mukaan oltava auki myös neljän jälkeen. Kampukset elävät ihmisistä, joten kampusalaisille on tarjottava resursseja toteuttaa omannäköistään yliopistoelämää.

RUOKA ON POLIITISTA

Unicafen ravintoloihin monipuolisempaa kasvisruokaa! Jokaisen Unicafen pitää tarjota vegaanista ruokaa päivittäin.

4. KAUPUNKI JA TOIMEENTULO

Köyhimpien opiskelijoiden tilannetta on parannettava. Opintotuen on riitettävä elämiseen. Pelkän asumistuen nostaminen ei saa kuluttaa opintotukukukausia. Lapsikorotus opintotukeen! Opiskelijaa ei voi edellyttää nostamaan lainaa toimeentulotuen saamiseksi. Opiskelijalounaan hinta on pidettävä kurissa, tarvittaessa ateriatukea korottamalla. Kamppailu ihmisarvoisesta toimeentulosta koskettaa kaikkia yhteiskuntaamme vähävaraisia ja siksi päämäärä on kaikille yhteinen, täysipainoisen elämiseen riittävä perustulo.

ASUNTOJA!

Asuminen pääkaupunkiseudulla on liian kallista. HOAS ja kaupunki eivät saa viivytellä rakentamisessa. Jokaisella opiskelijalla, samoin kuin muillakin Suomessa oleskelevillä, täytyy olla subjektiivinen oikeus kattoon päänsä päällä. Kaikenlaisten ihmisten on mahdollista samaan kaupunginosaan – vuokra-asuntoja ja kovan rahan kämppiä vierokkaan!

TERVEYTTÄ!

Opiskelijoiden lisääntyneet mielenterveysongelmat johtuvat osaksi yliopiston ja työelämän tehokkuuspaineista, jatkuva menestyskilpailusta ja toimeentulon epävarmuudesta. Jotkut asijat YTHS:n mielenterveyspalveluihin ovat sietämättömän pitkät. YTHS:n rahoitus on hoidettava mieluummin terveydenhoitomaksua kuin käyntimaksuja korottamalla. Toimivassa hyvinvointivaltiossa opiskelijoiden asumis- ja terveyspalvelut olisivat osa julkisia palveluita.

HYVÄT PALVELUT

Hyvinvointipalveluiden leikkausten seurauksista kaikkein eniten kärsivät huono-osaisimmat. Järjestelmällinen hyvinvointivaltion alasajo on käännettävä päälleellen ja palautettava riittävät resurssit peruspalveluiden turvaamiseksi. On vastustettava kehitystä, jossa hyvinvointipalveluita leikataan keinoitekoisten kriisien varjolla: kestävyysvajepuhe

Vegaaniruokaa pitää kehittää kaikille houkuttelevaksi, ei vain vegaaneille. Lihaa ei tarvitse olla tarjolla joka päivä. Tehotuotannon törkeimmistä ilmentymistä on luovuttava kokonaan. Unicafen on kahvin ja teen osalta tarjottava ainoastaan reilun kaupan tuotteita. Ruoan ilmastovaikutukset on huomioitava, lähiruokaa ja luomua suosittava. Opiskelijoiden äänet kuuluviin!

KULTTUURIA!

HYYN tulee aktiivisesti tuottaa kulttuuria ja tukea järjestöjensä järjestämiä tapahtumia. Ei pönötystä, vaan taidetta, keskustelua ja elämyksiä! HYYN toiminnan pitää keskittyä tapahtumiin joista jokainen opiskelija voi nauttia - ei vain ylemmillä portailla oleva sisäpiiri. Kallista vuosijuhlaa tulee alkaa viettää vain joka 5. vuosi, muina vuosina sen sijaan järjestettävä erilaisia kaikille avoimia kulttuuritapahtumia.

AUTOTON KAMPUS

Keskustakampus autottomaksi ja pyörätiet kuntoon! HYYN omistamaan maanalaiseen parkkitilaan tulee rakentaa pyöräparkki.

on klassinen esimerkki uusliberalistisesta pelon lietsonnasta. Kestävyysvajeen todellinen syy ovat mittavat veronkennykset.

ELÄVÄÄ KAUPUNKITILAA

Kaupunkitilan tulee elää, hengittää ja toimia monimuotoisten kulttuurien näyttämönä. Rakennuspalikoita tarjoavat esimerkiksi rennompi asenne katutaiteeseen, lailliset maalauspaikat ja keikkajulisteiden kiinnittämisen salliminen. Kaupunkilainen ei hyödy tyhjiällä olevista taloista, ne on vallattava ihmisten omaehtoiseen käyttöön!

RAJAT AUKII!

Rasismia ei tule sallia missään muodossaan. Maahanmuuttajataustaisten asemaa on parannettava niin, että heistä haetaan yliopistoon sama osuus kuin muustakin väestöstä. Maahanmuuttoa on lisättävä ja kaupungin on huolehdittava riittävien ja laadukkaiden palveluiden järjestämisestä tuloille. Turvapaikanhakijoiden epäinhimillinen kohtelu on lopetettava. Helsingin kaupungin on kohdeltava Romanian romaneja muiden EU-kansalaisten tavoin ja tarvittaessa oltava mahdollisuus positiiviseen erityiskohteluun (esim. leiripaikat, saniteettitilat ym). Nollatoleranssi vihapuheellet!

ILMASTO EI ODOTA

Helsingistä on tehtävä ensitilassa hiilineutraali kaupunki ja HYYN Yhtymineen on näytettävä esimerkillään tietä. Tuuli-voimapuisto ulkosaaristoon! Kattoviljelyä kaupunkiin! Keskusta ei kaipaa autoja. Tietullit käyttöön nyt, tulot käytettävä julkisen liikenteen kehittämiseen! Joukkoliikenne maksettomaksi!

DEMOKRATIAA YLI JA ALI KUNTARAJOJEN

Pääkaupunkiseudun kunnat yhteen, loppu kilpailulle hyvistä veronmaksajista! Samalla tarvitaan kuitenkin kaupungin osavaltuustoja ja muita lähidemokratian muotoja, jotta jokainen todella saa oman äänensä kuuluviin.

Punatähti Himalajajan yllä

Toimittajamme Parkkinen ja Rissanen vierailivat Nepalissa ja kertovat, mikä saa jo kuolleeksi julistetun aatteen kukkimaan pienessä vuoristovaltiossa 2000-luvulla?

Teksti ja kuvat: Tiina Parkkinen & Jaakko Rissanen

Ymmärtääkseen Nepalia on ymmättävä että maa ei ole yhtenäinen kansallismielinen monimutkainen sosiaalinen ja kulttuurinen vyyhti.

Maan yli 28 miljoonaa asukasta jakautuu noin yhdeksääkymmeneen kastiin ja etniseen ryhmään, jotka puhuvat yli 71 eri kieltä. Jokaisella ryhmällä on omat perinteiset elinkeinonsa, historiansa, alkumyyttinsä sekä omanlaisensa suhde valtioltaan. Maan poliittisen tilanteen sekavuus korostuu ulkopuolisen silmissä juuri kulttuurin ja yhteiskunnan mosaiikkimaisuuden vuoksi.

Nepal on yksi maailman köyhimmistä valtioista, jonka historiaa sävyttää satoja vuosia kestänyt monarkia sekä Intian vahva poliittinen ja kulttuurinen vaikutus. Viimeisen kuudenkymmenen vuoden aikana maan politiikka on keskittynyt monarkian ja erilaisten demokraattisten voimien väliseen kamppailuun. 50-luvulla alkaneet demokratiakokeilut tukahdutettiin ku-

Kokonaisia kaupunkeja lamauttavia yleislakkoja julistetaan harva se viikko.

ninkaan toimesta minkä jälkeen puoluepoliittinen toiminta oli kiellettyä useiden vuosikymmenten ajan.

Kansalaisyhteiskunnan painostuksen johdosta parlamentarismiin palattiin 90-luvun alussa, samalla kun ääri-vasemmistolainen liikehdintä voimistui. Maa ajautui kaaokseen maolaisten aloittaessa kymmenen vuotta kestäneen sissisodan keväällä 1996. Nepalia vuosisatoja hallinnut Shah-dynastia joutui myös mullistusten kohteeksi: vuonna 2001 tapahtuneessa kuninkaan palatsin verilöylyssä kuoli sekä hallitseva kuningas Birendra Bir Bikram Shah, kruununprinssi että muita hovin jäseniä. Tapahtumasta ei ikinä suoritettu riippumatonta tutkimusta, ja nuorempi prinssi Gyanendra Bir Bikram Shah kruunattiin kuninkaaksi.

Muutamia vuosia myöhemmin samainen kuningas hajoitti parlamentin ja julisti hätätilan tavoitteenaan murskata maolaiskapina. Vallankaappaus johti kuitenkin vain muun yhteiskunnan liittoutumiseen monarkkia vastaan ja lopulta tasavallan julistamiseen vuonna 2008. Nepalilainen yhteiskunta on edelleen lähivuosien mullistusten kourissa, ja maa tuntuu ajautuvan jatkuvasti kriisistä toiseen. Maassa liikkua tähän sekavuuteen kuitenkin tottuu yllättävän nopeasti – lakoista ja ajoittaisista väkivaltaisuuksista huolimatta välillä jopa unohtaa, että maa

on ollut sisällissodassa vain muutamia vuosia aiemmin.

Tunnelma Nepalissa liikkua on varsinkin kaupungeissa suhteellisen rento ja välitön, mutta hyvin nopeasti huomaa pinnan alla kuohtuvan. Nepalilaiset ovat kyllästyneitä jatkuvaan poliittiseen vääntöön ja hallintokoneistossa edelleen riehuvaan korruptioon. Kokonaisia kaupunkeja lamauttavia bandheja, yleislakkoja, julistetaan eri alueille tai koko maahan harva se viikko.

Varakkaat nepalilaiset muuttavat ulkomaille raskauden tai sairastamisen ajaksi, sillä jopa ambulansseja pysäytellään bandhien aikana. Lumbinilainen sitruunakauppias kirosi tämän artikkelin kirjoittajalle talvella 2010, että hänen elinkeinonsa on pian bandhien tuhoama sadon jäädessä pilaantumaa. Hän oli kuitenkin tyytyväinen lakkoja aloittaneisiin maolaisiin, sillä he ainakin periaatteella pysyvät periaatteitensa takana. Hänen mielestään oman edun tavoittelijoita löytyi muista puolueista aivan tarpeeksi, kun taas maolaiset olivat tavallisen kansan puolella.

Samaan aikaan äärimmäisen herkin poliittisen tilanteen kanssa Nepal kärsii myös pahasta energiakriisistä. Jokaisen talon, kansankapakan ja majatalon seinässä on alueen sähköaika-tila: pyykinpesu, lukeminen ja Facebookin päivittäminen ajoitetaan sähkötiliin tunteihin, tosin niitäkin varjostavat jatkuvat sähkökatkokset. Talvella 2010 sähköä oli esimerkiksi pääkaupunki Kathmandussa päivittäin noin yhdeksän tuntia, tammikuussa 2011 enää vain seitsemän. Loput vuorokaudesta vieteään kynttilöiden valossa tai varakkaisissa kodeissa ja hienommissa ravintoloissa paukkuvan aggregaatti voimalla.

Sama hämärässä räpiköimisen tunnelma toistuu myös mediassa: ihmiset jätetään usein täydelliseen informaatiopimeyteen maan poliittisen tilanteen muutoksista. Monarkian aikana nepalilaisille iskostettiin tiukka ajatus nöyrästä alamaisesta, joka tarvitsee vahvan monarkin ohjaamaan maata. Maolaisessa retoriikassa tätä eetosta pyritään korvaamaan suvereenin kansalaisen idealla. Ajatusmallien muutos on vähitellen saanut kansan kyseenalaistamaan sille perinteisesti säilytettyä passiivista roolia yhteiskunnassa – myös suhteessa maolaisten ylilyönteihin.

Nepalin vasemmiston historia on taholtaan harvinaisen polveileva ja monimutkainen. Kommunistisilla puolueilla on tunnetusti taipumusta lisääntyä jakaantumalla, eikä Nepal ole poikkeus: viimeisen 62 vuoden aikana Nepalissa on toiminut 26 kommunistista puoluetta!

Alkuperäinen Nepalin kommunistien puolue (Communist Party of Nepal, CPN) perustettiin vuonna 1949. Puolue keskittyi kahteen päämäärään: Intian

vaikutusvallan vastustamiseen Nepalissa sekä tasavallan perustamiseen. Nämä tavoitteet asettivat kommunistit vastakkain niin kuninkaan kuin Intia-myönteisen, hallitusvaltaa käyttävän Nepal Kongressipuolueen kanssa. Tästä syystä CPN oli laitton suuren osan 50-luvun demokraattisesta vaiheesta. Kuningashuoneen hajoitettua parlamentin ja kieltäessä poliittiset puolueet CPN:n sisäiset ristiriidat kärjistyivät ja valtiovallan vainoama puolue alkoi jakaantua eri maanalaisiin ryhmittymiin.

Vuoden 1990 parlamenttivaaleissa kommunistiset puolueet saivat yli kolmanneksen äänistä. Puolueista suurin, Communist Party of Nepal-United Marxist-Leninist nousi Kongressipuolueen merkittäväksi haastajaksi. Nimet ovat kuitenkin tässäkin tapauksessa harhaanjohtavia: CPN-UML:n ideologia on lähempänä maltillista sosiaalidemokratiaa kuin bolshevikkeja. Huomattavat ääniosuudet eivät kuitenkaan johtaneet merkittäviin vasemmistolaisiin

muutoksiin nepalilaisessa yhteiskunnassa. Poliitikkojen väliset valtataistelut, suurten puolueiden asemaa vahvistava vaalijärjestelmä, maaseudulla vallitseva de-facto feodalismi ja yhteiskuntaa läpäisevä kastijärjestelmä tehokkaasti estivät uudistusyritykset koko 90-luvun.

Vuonna 1994 eräs pieni äärikommunistinen puolue päätti boikotoida vaaleja. Seuraavana vuonna puolue otti nimen Communist Party of Nepal-Maoist ja aloitti valmistelut aseellisen taistelun aloittamiseksi. Puolue otti vaikutteita Perun Loistava polku -sissiliikkeeltä sekä erityisesti Intian naxaliteilta, jotka 70-luvun alussa olivat vakava uhka valtiovalle Intian itäisissä osavaltioissa. Vuoden 1996 alussa CPN-M julkaisi kuuluisan 40-kohdan radikaalin vaatimuslistan, ja uhkasi aloittaa aseellisen kapinan jos vaatimuksiin ei suostuttaisi kahdessa viikossa. Vaatimuslistassa vaadittiin muun muassa Intian vaikutusvallan

vähentämistä, etnisten ryhmien autonomiaa, maareformia, sukupuolten tasa-arvoa sekä kastittomien aseman parantamista.

” Nepalista tuli kenties maailman ainoa valtio, jossa kommunistipuolueilla on parlamentissa ehdoton enemmistö!

Odotetusti vaatimuksiin ei suostuttu, ja sisällissota alkoi. Sisällissodan alkuvaiheessa sissit noudattivat Maon ”kansan sodan” kaavaa, pyrkien vähitellen maaseutua haltuunottamalla ympäröimään ja tukahduttamaan vahvat valtokeskukset.

Nepalin maolaisten strategiassa oli kuitenkin eräs merkittävä omaperäinen piirre: he pyrkivät aktiivisesti integroimaan identiteettipoliittisia ai-

heita osaksi vaatimuksiaan ja taktiikkoitaan. Nepal yhteiskunta on jyrkästi hierarkisoitunut iän, sukupuolen, etnisyyden ja kastin mukaan, eikä yksikään parlamentaarista puolueista ottanut näihin arkaluontoisiin valtarakennelmiin kantaa. Maolaisten yritykset vähentää kotiväkivaltaa ja ihmiskauppaa sekä kastijärjestelmän ulkopuolisten ”koskemattomien” syrjintää toivat heille merkittävästi lisäkannatusta. Maolaisilla oli myös pyrkimys rekrytoida ja nostaa johtoasemiin naisia, nuoria ja syrjittyjen etnisten ryhmien edustajia.

Konfliktin alkuvuosina kuningas ei sallinut armeijan käyttämistä maolaistaistelijoita vastaan. Tämä antoi maolaisille mahdollisuuden rakentaa rauhassa vankkoja tukialueita laajoihin osiin maata, jotka toimivat kuin erillisinä valtioina valtion sisällä. Heidän hallintonsa perustui niin keppiin kuin porkkanaan: valtion virkamiehiä ja maolaisia avoimesti vas-

tustavia uhkailtiin ja surmattiin, maolaisten samalla tarjotessa tukialueitensa asukkaille palveluja valtiota tehokkaammin.

Hyvänä esimerkkinä tästä ovat maolaisten perustamat kansanoikeusistutukset, joita maaseudun asukkaat käyttivät mieluummin kuin kaukaisia ja korruptoituneita valtion oikeusistuimia. Sodan molemmat osapuolet syyllistyivät vakaviin ihmisoikeusrikkomuksiin valtion vainotessa armottomasti maolaisia ja maolaisiksi epäiltyjä. Maolaiset puolestaan käyttivät ”kansan vihollisia” pakkotyöhön, sekä harrastivat pakkovärväystä, myös alaikäisten keskuudessa.

15 000 henkeä vienyt sisällissota loppui viimein vuonna 2006 kun maolaiset ja parlamentaariset puolueet yhdistivät voimansa. Maolaiset lopettivat aseellisen taistelun ja astuivat parlamentaariselle kentälle vahvoista lähtökohdista. Eräs Nepal vasemmiston tärkeimmistä tavoitteista toteutui jo ensikättelyssä: Nepalia hallinnut monarkia lakkautettiin ehtona sissisodan lopettamiseen.

Vuonna 2008 järjestetyissä, kansainvälisten tarkkailijoiden mukaan suhteellisen vapaissa vaaleissa maolaispuolue sai äänistä 29 prosenttia nosten suurimmaksi puolueeksi. Nepalista tuli samalla kenties maailman ainoa valtio, jossa kommunistipuolueilla on parlamentissa ehdoton enemmistö!

Tämä ei kuitenkaan ole johtanut auvoisaan vasemmistohegemoniaan, pikemminkin päinvastoin. Nepalilaiselle politiikalle tyypillinen kaaos ja pikumaiset kiistat ovat pitäneet hallitusten kokoonpanot jatkuvassa liikkeessä, eikä uutta perustuslakia ole kolmessa vuodessa saatu kirjoitettua, muista yhteiskunnallisista muutoksista puhumattakaan.

Maolaiset pitävät itsepäisesti kiinni vaatimuksistaan ja sodan aikaisista metodeistaan yleislakkoilua ja väkivallalla uhkailua myöten samalla kun kaksi muuta valtapuoluetta liittoutuivat vuorostaan keskenään, vuorostaan maolaisten kanssa.

Nepalin poliittisen tilanteen analysointi eurooppalaisesta vasemmistolaisesta näkökulmasta ei ole helppoa. Syvän kulttuurisen lukutaidon puuttuessa yhteiskunnallisten kiistakysymysten taustoista on hyvin vaikea saada selvää. Eurooppalaisen imperialismin jäljet, puhumattakaan talous- ja energiakriisistä sekä kasvavan turismin aiheuttamista ympäristöongelmista eivät osaltaan auta asiaa. Tavoitteissaan kannattettavien maolaisten metodit ovat usein ihmisoikeusnäkökulmasta kyseenalaisia, kun taas maltillisemman vasemmiston toimijat näyttävät olevan kiinnostuneita lähinnä omasta vallastaan. Yksi asia on kuitenkin varmaa: kuningasvallan aika Nepalissa on ohi. □

Kiitti kaloista

Teksti: Niklas Virkkala

Kalaa pidetään lihaa eettisempänä ja ympäristöystävällisempänä vaihtoehtona, mutta kestävätkö yleiset käsitykset kriittistä tarkastelua?

Kalat ovat vedessä eläviä, pääasiasa kidusten kautta hengittäviä vaihtolämpöisiä selkärangaisia tuntevia eläimiä. Tulisiko niihin siis suhtautua eri tavoin kuin muihin eläimiin?

Maapallolla kalalajeja arvioidaan olevan yhteensä lähes 40 000, eli kaksi kolmasosaa kaikista selkärangaslajeista. Kaloja esiintyy kaikilla vesialueilla, sisävesistä rannikkovesiin ja avomeriin. Ihminen vaikuttaa kalojen elämään suoraan joko kalankasvatamoissa ja kalastamalla tai välillisesti ympäristömuutosten kautta. Kalastuksen oikeutusta voidaan tarkastella joko ekosysteemien näkökulmasta tai eettisenä ongelmana.

Kalastus ja kalakannat

Maailman kalakannoista noin kolmasosa on yli- tai loppuunkalastettuja. Ylikalastettujen kantojen osuus on ollut jatkuvassa nousussa. Tällä hetkellä noin puolet on täysin hyödynnettyjä ja noin kuudesosassa kalastusta voitaisiin lisätä. Kalat ovat tärkeä osa vesiekosysteemejä sekä merkittävä ravinnon lähde ja elinkeino ihmisille.

Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön mukaan vuonna 2008 kaloja kasvatettiin ja kalastettiin yhteensä 142 miljoonaa tonnia. Tästä noin 115 miljoonaa tonnia käytettiin ihmisravinnoksi. Kaloista elantonsa saa arvioiden mukaan 540 miljoonaa ihmistä. Vuonna 2007 kalat olivat kuudesosa ihmisten eläinproteiinin saannista, joillakin rannikkoalueilla jopa enemmän.

Kalastuksen aiheuttamalla sukupuutolla arvioidaan olevan rannikkosysteemeihin suurempi vaikutus kuin millään muulla ihmistoiminnalla. Monimuotoisuuden väheneminen niukentaa resursseja ja huonontaa ekosysteemien palautuvuutta sekä vakautta. Vuosisatojen aikana ylikalastus on aiheuttanut valtavia muutoksia – sekä merieläinten yksilömäärä että lajien määrä ovat vähentyneet merkittävästi.

Sukupuuttoaalot eivät johdu pelkästään nykyisestä kalastustavasta. Niitä on esiintynyt aina kun ihmiset ovat olleet tekemisissä meriympäristön kanssa. Ensimmäinen merkittävä luonnonvararomahdus tapahtui jo

3000 vuotta sitten, kun Perun rannikolla kalastettiin loppuun luonnonkatastrofin valmiiksi heikentämä äyriäiskanta. Globaaliksi ongelmaksi ylikalastus on kuitenkin noussut vasta modernin kalastusteknologian kehittymisen seurauksena.

Varoittavana esimerkkinä kalastuksen ekosysteemivaikutuksista toimii 1950-luvulla alkunsa saanut Jamaikan koralliriuttojen leväytyminen. Kun kalaa vielä riitti, Jamaikalla kalastettiin lähinnä suuria petokaloja. Näiden määrän vähetessä siirryttiin kalastamaan ravintoverkossa alaspäin pienempiä kasvinsyöjäkaloja. Levää syöivät merisiilit runsastuivat, kun niiden saalistajat ja kilpailijat kalastettiin pois. Merisiileihin iski nopeasti leviävä tauti, joka pudotti niiden määrän alle sadosaan. Kun merisiilit eivät olleet enää syömässä levää, valtasi se riutat joiden kasvaminen pysähtyi ja taantui. Yksi maailman monimuotoisimmista alueista muuttui muutamassa kymmenessä vuodessa levämatoksi.

Kalavarat ovat uusiutuva luonnonvara, jota nykyisellä käytöllä voidaan käyttää tulevaisuudessa vähemmän. Kestävän kalastuksen tavoitteena on turvata kohdelajin jatkuvuus. Kuitenkin jopa kestävä kalastusmäärät voivat vaikuttaa biodiversiteettiin ratkaisevasti. Ylikalastus aiheuttaa sekä lyhyen että pitkän aikavälin ongelmia. Emme voi tietää, millä täsmällisellä määrällä kalastusta ekosysteemit romahtavat.

Kalastuksen rajoittaminen ei kuitenkaan ole yksinkertaista. Nykyjärjestelmässä jokaisella maalla on tietty kalakohtainen kiintiö. Kiintiöinti voi johtaa siihen, että kalastuskalustoa ja työvoimaa on reilusti enemmän kuin lupaa kalastaa. Yksittäisellä kalastajalla on siis kiire saada mahdollisimman paljon kalaa mahdollisimman pienessä ajassa – muuten muut vievät saaliin. Yksittäinen kalastaja saa nimittäin kalastaa kunnes koko maan kiintiö tulee täyteen.

Kalastuskapasiteetin on siis annettu nousta liian suureksi. Kalastusvälineisiin on panostettu jotta saataisiin tehokkaammin kalaa nousemaan. Kun kalastajilla on velkaa näiden investointien takia, joutuvat he katsomaan asiaa lyhytnäköisesti ainoastaan omalta kannaltaan. Nykytilanteessa kalastuksen kustannukset nousevat usein suuremmaksi kuin hyödyt.

Lajikohtaiset kiintiöt aiheuttavat

myös sivusaaliin ongelmaa. Nykyisillä kalastusmenetelmillä saadaan kaikkia lajeja yhtä aikaa. Sivusaaliiseen kuuluvat myös liian pienet tietyn lajin yksilöt – isommista yksilöistä saisi paremmin rahaa. Nykyään pahimmillaan jopa neljäsosa kaikesta kalastetusta heitetään sivusaaliina menemään.

Jos kiintiöt asetettaisiin haavoittuvaisimman lajin mukaan, kalastus vähensisi muidenkin osalta koko ekosysteemi tulisi ottaa huomioon kiintiöitä määriteltäessä.

Kalojen tunteet ja hyvinvointi

Eläinsuojelun hyvinvointinäkökulmassa hyväksytään eläinten käyttö osana ihmiselämää. Tämä kuitenkin vaatii, että ihminen ei tarpeettomasti vahingoita tai tuota kärsimystä eläimille. Etusiessämme oikeaa tapaa suhtautua kaloihin hyvinvoinnin näkökulmasta meidän on tiedettävä, kykenevätkö ne tuntemaan esimerkiksi kipua.

Länsimaisessa kulttuurissa välitetään tietyistä eläinlajeista ja kunnioitetaan niitä. Tämä näkyy kulttuurin lisäksi lainsäädännössä ja hallinnossa. Vuonna 1964 Euroopan neuvosto nimisi eläinten humanin kohtelun länsimaisen sivilisaation tunnusmerkiksi ja Amsterdamin sopimuksessa EU tunnusti jäsenvaltioidensa olevan velvoitettuja takaamaan eläinten hyvinvointi.

Jotta voisimme puhua eläinten hyvinvoinnista ja kärsimyksestä, meidän on löydettävä niille ulkoisia indikaattoreita. Esimerkiksi sairaudet ja vammutumiset on helppo todeta. Tämä terveysnäkökulma on yksi tapa mitata hyvinvointia. Jos eläin on sairas, se todennäköisesti kärsii. Se ei kuitenkaan välttämättä riitä. Eläin voi olla päällisin puolin terve mutta silti kärsiä. Tämän vuoksi tarvitaan indikaattoreita

eläinten fysiologiassa ja käytöksessä. Nämäkään eivät kuitenkaan vielä riitä.

Verrattuna muihin eläinten teho tuotantomenetelmiin, intensiivisen kalankasvatuksen vaikutusta kalojen hyvinvointiin on tutkittu vähän. Kaloilla ei uskota olevan samanlaisia henkisiä kykyjä kuin muilla tuotantoeläimillä, esimerkiksi karjalla. Kalojen neurologian katsotaan eroavan maaselkärän-

Emme voi tietää, millä täsmällisellä määrällä kalastusta ekosysteemit romahtavat.

kaisten neurologiasta, mutta niissä on havaittavissa myös paljon samanlaisia piirteitä. Tutkimukset osoittavat niiden kokevan kipua ja kykenevän kärsimään. Eläinten hyvinvoinnista puhuttaessa ei ole siis syytä jättää kaloja huomiotta. Tietoisuus voidaan määritellä monella eri tavalla. Jos kalojen hyvinvoinnista ylipäätään halutaan puhua, on todistettava niillä olevan tietoisuutta ilmentävää käyttäytymistä. Koska muiden olentojen mielentilat ovat aina subjektiivisia, niistä on mahdollista saada tietoa vain epäsuorasti.

Kaloilla on havaittu havaintoperustaista oppimista. Lohien huomattiin pystyvän päättelemään asioita toisten koiraiden taistelukyvykkyydestä seuraamalla muiden kalojen taistelua. Koirat eivät halunneet taistella voittajien vaan häviäjien kanssa. Lohet pystyvät myös väriään muuttamalla ilmaistamaan alistumista välttämättä taistelun vahvan yksilön kanssa.

Kalojen kipureseptorit toimivat samalla tavalla kuin nelijalkaisilla. Ka-

lat reagoivat kipuun muutenkin kuin refleksinomaisesti, ne ymmärtävät kipua tuottavien tapahtumien olemassaolon ja osaavat ennakoita ja välttää niitä. Kipuaistimus ohjaa kalojen käyttäytymistä.

Liian erilaiset kalat

Kaikkia eläimiä tulee kunnioittaa. Kalojen kohdalla tämä on vaikeampaa, koska niihin on vaikeampaa samaistua.

Maalaisjärkeä käyttämällä on helppo havaita esimerkiksi koiran kärsivän. Ihmiset ovat luontaisesti hyviä tulkitsemaan maaeläinten käyttäytymistä. Kalojen tunne-elämän tulkinta ja tutkiminen on vaikeampaa, koska emme suoralta kädeltä näe mitä ne ajattelevat. Kalojen kasvat eivät ole ilmeikkäitä ja ne viestivät meille vierailta tavoilla, esimerkiksi veteen päästettävillä kemikaaleilla tai vaihtamalla väriään. Pitää kuitenkin muistaa, että ne pystyvät tuntemaan kipua, oppimaan ja kommunikoimaan.

Kalat elävät vedessä, joten kalojen ja ihmisten välistä vuorovaikutusta tapahtuu luontaisesti vähän. Ehkä tämän vuoksi kaloja ”viljellään” ja ”istutetaan”. Kalankasvatamoiden omistajat ovat monikansallisia yrityksiä ja tuotantoketjut ovat pitkiä. Kalastus ja kalankasvatamat lähtevät liikkeelle talousnäkökulmasta, eivät eläintenkasvatustaloustaloudesta.

Jos emme pidä globaalia kasvissyöntiä lähitulevaisuudessa realistisena, voimme silti minimoida eläintuotannon yksilöitä, myös kaloja, kohtaan aiheuttamaa kärsimystä. Tämä voidaan aloittaa esimerkiksi tarkastelemalla kaloja yksilöinä. Ei biomassana tai eläinproteiinina. □

Kirjoittaja opiskelee ympäristönsuojelutiedettä ja pitää kaloja siisteinä

Taloudet kapitalismin jälkeen

Teksti: Tuomo Alhojärvi
Kuvitus: Saara Hannus

Kapitalismi ei jätä vasemmistoa rauhaan, sillä sen annetaan jyllätä talouden määrittelykamppailuissa syitä kyselemättä. Jokaista hyvää tekoa varjostaa kapitalismi, joka ei tarjoa talouden toisen tekemiselle juurikaan toivoa. On aika kohdata peto ja lannistaa sen essentialistinen ja toivoton sisältö. Feministinen talousteoriantaa osviittaa.

Aloitetaan kapitalismin määrittelystä: kapitalismilla tarkoitetaan tuotannon rahataloutta, eli yksinkertaisesti sitä, kuinka jokin summa rahaa muutetaan tavaroiden tuotannon avulla suuremmaksi summaksi rahaa. Li-

”

Tiedon vertaistuottajista sienestäjiin, aikapankeista tehdasvaltuuksiin, puuhastelijoista pummeihin: tiedämme, että elämä ilman kapitalismia toimii

särähan tuottamisen salaisuus piilee siis tavaroissa – erityisesti työvoimassa, joka erityislaatuisena tavarana kykenee tuottamaan arvoaan enemmän, siis lisäarvoa. Työvoiman tuottama lisäarvo taas valuu omistajan taskuun.

Tämä määrittely on sinänsä pätevä, ainakin marxilaissävytteisessä vasemmistolaisessa mielessä, mutta se ei kerro mitään kapitalismin laajuudesta, kattavuudesta ja määrittävyydestä, eli sen suhteesta muuhun talouteen.

Mihin muuhun talouteen? Emmekö elä kapitalismissa? Se on määrittelykysymys, kapitalismin olemassaolon asemointia suhteessa kaikkeen muuhun, siis ei-kapitalistiseen. Ja käytännöllisemmän poliittisesti: suhteessa ei-kapitalistisesti elämiseen, kapitalismin vaihtoehtojen luomiseen.

Hitusen kärjistäen radikaali-vasemmistolaisessa talouskuvastossa kapitalismi nähdään yleensä sy steeminä, suhteellisen yhtenäisenä ja totaalisenä talousjärjestelmänä, joka koostuu rakenteista, arkitektuurista, osajärjestelmistä, mutta myös hallinnasta ja subjektiviteetin, halun tuotannosta. Vaikka emme siitä

pitäisi, joudumme ottamaan siihen kantaa, positioimaan poliittiset kantamme vaikkapa nyt antikapitalistisiksi.

Järjestelmä toimii monella tavalla syvemällä tajunnassamme kuin osaamme kuvitellakaan, kietoen meidät konsumerismin kuvastoihin ja jäteten näennäistä toivoa milloin minkäkin kriisin ratkaisemiseksi. Usein radikaalit tulevatkin vain voimistaneeksi kapitalismin logiikkaa hyvää tarkoittaessaan. Toivoa on kriittisessä ajattelussa, joka kykenee paljastamaan riiston mekanismeja ja myös tästä johtuvassa poliittisessa taistelussa – tiedämme hyvin millaisia vallan välineitä politiikka vaatii.

Tässä mennään kuitenkin jo perse edellä puuhun, väittää feministinen talousmaantieteilijä J. K. Gibson-Graham, viitaten poststrukturalistiseen politiikan teoriaan, jossa keskeinen asema on kielellä.

Asioiden nimeäminen ei suinkaan ole viattomia esityksiä todellisuudesta, vaan puheemme on performatiivista, siis osaltaan luomassa niitä ilmiöitä, joita puheella kuvaamme. Tietyntyylinen diskurssi, esimerkiksi talouspuhe, pyrkii aina vakiinnuttamaan asemansa, juurruttamaan merkityksiä, luomaan sellaista maailmaa, jossa sen faktat voivat selviytyä. Onnistuessaan diskurssi luo yhteisesti jaettuja arvoja, normeja ja itsestäänselvyyksiä – siitä tulee hegemoninen.

Gibson-Grahamin mukaan pelkkä oikeisto ei ole kapitalismin pauloissa. Myös vasemmiston hegemonista talouskuvastoa vaivaa kapitalosentrismi, siis sellainen diskurssi, jossa kaikki talouden monikolliset muodot ymmärretään ensisijaisesti suhteessa kapitalismiin.

Mitä moninlaisimpia talouksia – vaihtopiireistä vapaatoistyyöhön, voittoa tavoittelemattomien yhdistysten toiminnasta kaverilta vipaamiseen ja toisen jelpaamiseen – jätetään käsittelemättä niiden oletetun epärelevantin takia, tai peilataan kapitalismiin ja nivotaan yhteen ei-kapitalismiksi, siis taloudeksi, joka on kapitalismin toinen. Näitä talouksia saatetaan pitää kapitalismia uusintavina (esim. koti- ja hoivatyö), epärelevantteina (esim. vaihtopiirit, osuuskunnat, perheen ja naapuruston sisäiset materiaali- ja palveluvirrat) tai kehittymättöminä, primitiivisinä (esim. lahja- ja luontoistaloudet), mutta aina kuitenkin suhteessa kapitalismiin, yhtenäiseen järjestelmään, jonka varjossa puuhastelu tapahtuu.

Kysymys ei ole kuitenkaan niinkään siitä, että meiltä puuttuisi käsitteitä tai tietoa toisenlaisista talouksista ja niiden konkreettisesta organisoinnista (vaikka nk. kriittisen ajattelun fakkiutumisen kapitalismin läträmiseen onkin oma ongelmavyyhtinsä). Tiedon vertaistuottajista sienestäjiin, aikapankeista tehdasvaltuuksiin, puuhastelijoista pummeihin: tiedämme, että elämä ilman kapitalismia toimii ja on paon arvoista. Huomionarvoista on, että tietomme johtuu tapauksista, joissa tuntemissamme konkreettisisissa paikoissa oikeat ihmiset tekevät taloutta. Siis tilanteista, jolloin oivallataan kokemuksellisesti että ”ei ole olemassa talousjärjestelmää, vain viljelmiä, ruokaa, taloja, työkaluja, tehtaita ja toimistoja, tekijöitä” kuten Tere Va-

”

Järjestelmä toimii monella tavalla syvemmlä tajunnassamme kuin osaamme kuvitellakaan

dén kirjoittaa viime vuonna julkaistussa pamfletissa Kaksijalkainen ympäristövallankumous.

Näissä tilanteissa myönnämme vaihtoa myös politiikan läsnäolon: kapitalismin huokosissa kuhisee, kun luodaan suhteellisen autonomisia tekemisen muotoja, puolustetaan ja kasvatetaan yhteistä, opetellaan uutta ja muodostetaan huokosten välisiä siteitä, solidaarisuustalouksia. Tämä on antikapitalistisen elämän ydintä.

Mutta antikapitalismin ongelma onkin kapitalismi! Samalla kun ihmisistä koostuva ei-kapitalistinen talous paikantuu kapitalismin säröihin, tuomitaan se kiertämään kapitalismi-pedon kiertorataa. Toisin sanoen ei-kapitalismissa näkemämme politiikka evakuoidaan, sillä peto on puhdistettu konkreettisiin valintoihin perustuvasta olemassaolostaan. Kapitalismi on rakenteita ja katseeltamme kätkeytyä valtaa. Voitontavoittelua ja kylmää logiikkaa. Kovia arvoja ja maailmanjärjestelmää. Sikäli kuin se rakentuu ihmisistä, nämä luokkavähitöiset on jo menetetty ahneuden alttarille. Sikäli kuin sillä on mittakaava, se on maailmanlaajuisen. Kiteyttäen, kapitalismista kun tulee puhe niin olemme mitä oikeistolaisimpia: talous pakenee politiikalta, valinnanmahdollisuuksilta, konkreettisil-

lä tapahtumilta.

Oppia on otettava queer-teoriasta, usuttaa Gibson-Graham. Siis siitä feministin haarasta, joka on nyrjäyttänyt essentialistisen sukupuolikäsityksen paikoiltaan. Niin kauan kuin ”mies” on selkeärajainen ja yhdenmukainen, itsensä kanssa identtinen kategoria, voi ”nainen” olla vain sen vastakohta, negatio, ei-mies. Nainen voidaan nostaa miehen rinnalle näkyviin, vaatia samaa palkkaa samasta työstä, naisen häilyviä ääriviivoja voidaan piirtää epävarmasti näkyviin pohjalle, jossa miehen jumalruumis todistaa ikiaikaista olemassaoloaan. Sukupuoli säilyy luonnonlain asettamana binäärijärjestelmänä vaikka ykköstä vilkutellaan myös, ei vain nollassa.

Ei perkele vetele, keskeyttää queer-teoria: vain jos ”mies” on epäyhdenmukainen, itselleen vieras, ajan kanssa tutustuttava, voi myös sen toinen tää olla. Jollei ole yksilöllistä hahmoa, ei tällä voi olla yksilöllistä toista. Jumalhahmoista ei vapauduta niin kauan kuin vapaus on tuomitsemista binäärilukujen yhdenmukaisuuteen. Miehen monikollisuuden on siis oltava naisen monikollisuuden ehtona.

Palataan talouden piiriin. Analogian mukaisesti kapitalismin moninaisuus, sen rajojen häilyvyys, on myös ei-kapitalismin moninaisuuden ehtona. Sen identiteetin täytyy olla monikollinen. Tai puremmin sanottuna: kapitalismi on riisuttava perusolemuksistaan, ensenseistään: voitontavoittelusta, kasautumisen välttämättömyydestä, riistosta, jne. Vain tällöin muut taloudet määrittävät kapitalismia yhtä paljon kuin se määrittää talouksia, eikä mikään talouden muoto voi olla a priori muita merkityksellisempi. Hegemonisesta valta-asemasta tulee näin sosiaalisesti tuotettu väliaikainen tilanne, ihmisten tuottama.

Vasta perusolemuksista riisuttu kapitalismi on taloutta joka syntyy ihmisistä, joka ei ole itsensä kanssa identtinen. Tämä kapitalismi värittää yhteiskunnallista maisemaa vasta kun se on läsnäolevaksi todettu, ei ilman muuta. Tämä kapitalismi on täynnä reikiä, epätyytymystä, herkkiä kohtia, epäonistumisia, ja se pysyy koossa vain siinä määrin kuin edes kohtalainen yhdenmukaisuus saadaan hetkellisesti varmistettua. Tämä kapitalismi on kuitenkin velkaa kaikille niille talouksille, joita ilman se ei olisi olemassa päiväkään, ja kaikelle sille muulle-kuin-taloudelle, joka sen harvoja elinpäiviä vie-

lä viitsii sietää.

Ehkäpä käsite ”kapitalismi” vaatii strategisen käyttöoppaan. Jollei tästä muuta jää käteen, niin ehkä se, että käsitettä on käytettävä varoen, yhdistämään toisiinsa joukkoa konkreettisia kokemuksia ja ilmiöitä, joiden välillä näemme merkittäviä yhteisiä nimittäjiä. Puhutaan riistosta kapitalismin nimellä, mutta vain antaen käsitteen hengittää: ei kapitalismi meitä sorra, ellemme sortoa siksi nimeä. Ja jos nimeämme, niin on tiedettävä miksi ja missä määrin. Kun nimeäminen on kaikkea muuta paitsi viatonta, niin alamme ottaa siitä vastuun.

Kun ”kapitalismin” annetaan hengittää, yhtä lailla sen huokosista kuin kovasta ytimeistäkin alkaa paljastua jotain-muuta-kuin-kapitalistisia sävyjä, talouksia ja ei-talouksia voitontavoittelun maksimin tuolla puolen. Jos todellisuus jäsentyy näin, moninaisuutena eikä binäärijärjestelmänä, moninkertaiset merkityksellisen politiikan mahdollisuudet. Totaalisen ”kapitalismin” väistyessä joudumme kohtamaan paranoiamme rajat: luopuessamme pedosta luovumme selkeistä rintamalinjoista.

Mutta entä talous, mitä tapahtuu sille? Se monikollistuu nyt ainakin, ottaa olemassaolonsa perustan ihmisten (ja muun olevaisen) liikkeestä enemmän kuin pysyvistä kategorioista. Kielet poliittikkana ei voi muuttaa kaikkea, mutta se voi tarjota talouksille uusia lähtökohtia ja talouksien tekemiselle toiveikkaamman matkakumppanin. Solidaarisuustaloudet, commonsit ja vertaistaloudet voivat toimia lähtökohtina: kyllä me tiedämme miten näitä hommia hoidetaan, on vain opeteltava puhumaan niistä.

Eihän tässä totta puhuen tiedetä mihin ollaan menossa, mitä tulee kapitalismin jälkeen. Mutta hyvä niin, vapautuipahan tiedollemme tulevasta mahdollisuudesta hengittää. □

Kirjoittaja on huitelemassa mettässä.

Kirjallisuutta:

J.K. Gibson-Graham on Katherine Gibsonin ja Julie Grahamin pseudonyymi. Gibson-Grahamin teoksista erityisesti *A Postcapitalist Politics* (Minnesota University Press, 2006) sekä *The End of Capitalism (As We Knew It)* (2. painos; Minnesota University Press, 2006) ovat lukemisen arvoisia. Gibsonin, Grahamin ja kumppaneiden sivustolta on ladattavissa ilmaisia artikkeleita: www.communityeconomies.org.

Tere Vadénin Kaksijalkainen ympäristövallankumous (Osueuskunta Rohkean Reuna, 2010) löytyy osoitteesta http://nuvatsia.terevaden.net/wp-content/uploads/2010/12/TV_Kaksi_ymp.pdf

MINIHAME YLLÄ EI TARKOITA KYLLÄ!

Teksti: Laika Nevalainen & Saara Pietinen Kuvat: Saara Pietinen

Rikokseen syyllinen on rikoksen tekijä, ei sen uhri, sehän on itsestään selvää. Ei näytä olevan.

NAISTEN EI kannata pukeutua kuin lutkat, jos eivät halua joutua seksuaalisen väkivallan uhriksi. Tästä torontolaispoliisin lipsautuksesta Yorkin yliopistossa kaikki alkoi. Niin opiskelijat kuin henkilökuntakaan eivät voineet hyväksyä poliisin kommenttia ja ryhmä naisia järjesti kannanottona ensimmäisen Slutwalkin.

TORONTON LUTKAMARSSIN jälkeen kävelyttä on järjestetty tai ollaan järjestämässä kymmeniä ympäri maailman. Euroopassa esimerkiksi Oslossa, Tukholmassa, Berliinissä ja Lontoossa. Suomen Slutwalkit järjestettiin 6.8. Helsingissä, Turussa ja Tampereella ja ne olivat menestys. Tapasimme erään kävelyttä järjestävän työryhmän jäsenen ennen marssia Helsingissä.

“Tarkoituksena on korostaa, että raiskaus on aina väkivaltaa, ei seksiä”, sanoo Mirja Hämäläinen. “Haluumme korostaa, että vika ei koskaan ole uhrin”, hän jatkaa. “On typerää, että huomio kiinnitetään uhriin, eikä siihen, kuka raiskaa ja mistä syistä. Keitä nää tyyppit oikeen on?” Hämäläinen puuskahtaa. Seurauksien rajoittamisen ja uhrien syyllistämisen sijaan pitäisi kiinnittää huomiota siihen, mikä vastuu tekijällä on ja miksi raiskauksia yleensä yhteiskunnassamme tapahtuu.

KESKUSTELUPALSTOILLA SLUTWALKIA on kritisoitu suomalaiselle tasa-arvokeskustelulle tyypilliseen tapaan sanomalla että kyllähän miehilläkin on vaara saada turpaan esimerkiksi nakkikioskin jonnossa. SlutWalk ei sano, etteikö väkivaltaa, myös seksuaalista väkivaltaa, kohdistuisi myös miehiin. Sen sijaan tapahtuma kiinnittää huomion raiskauksiin naisiin kohdistuvina väkivaltarikoksina sekä erityisesti näihin liittyviin asenteisiin.

SlutWalkin vähäpukeiset naiset vaativat, ettei naisia pidä ajatella yleisen seksuaalimoraalin vartijoina: naiset villahousuissa tai vesirajassa eivät ole koskaan vastuussa miesten seksuaalisuudesta tai seksuaalisten tekojen kontrollista. Välistä tämä saattaa unohtua niin naisilta kuin miehiltä.

PITÄÄ KYSYÄ miksi nainen vähissä vaatteissa on lutka ja mitä se oikeastaan tarkoittaa. “Lutka-sanan käytöstä keskusteltiin työryhmässä paljon. SlutWalk-nimi päätettiin säilyttää jotta voitaisiin olla osa kansainvälistä liikettä.

Lutkamarssi yhdistää naisliikettä maailmanlaajuisesti. Omasta kehosta päättäminen on poliittista joka puolella”

Osa haluaa ottaa sanan haltuun, osa ei pidä siitä ollenkaan. Pointtina ei aina ole hakea julkisuutta tai huomiota paljaalla pinnalla vaan problematisoida sitä, mihin miesten huomio kiinnittyy ja miten naisten ruumiista tulee objekteja”, Hämäläinen toteaa.

LEIMAAKO MARSSILLE OSALLISTUMINEN sitten lutkaksi? Marssin pointti on, ettei lyhyen hameen päälle laittaminen leimaa ketään yhtään miksikään (eikä lutkan välttämättä tarvitsisi olla negatiivinen leima). Pukeutumisella ei oikeasti edes ole väliä sillä suurin osa raiskauksista tehdään lähisuhteissa – siinäkin mielessä torontolaispoliisin huomautus on naurettava.

Suomen SlutWalkeille osallistui ar-

voiden mukaan noin 6500 ihmistä. Tapahtumalle on selvästi tilausta, koska liike on levinnyt niin nopeasti. Helsingin marssin 3500 osanottajaa sateesta huolimatta on kaksi kertaa niin paljon kuin järjestäjät toivoivat.

“OSALLISTUIN LUTKAMARSSILLE, koska allekirjoitan liikkeen vaatimukset. Osallistuin puolustaakseni henkilökohtaista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta sekä vaatiakseni raiskauksien uhrien syyllistämisen lopettamista. Marssista jäi mahtava fiilis”, sanoo marssille osallistunut Heidi. “Kun tuhannet ihmiset huusivat iskulauseita, jotka kaikuivat keskustan yllä, oli hieno olla osa joukkoa.”, hän jatkaa.

“Uskon, että lutkamarssin kautta voi syntyä uusi feminismin liike, joka politisoi seksuaalisuutta uudella, toisenlaisella tavalla, jonka kautta f-sana voi saada suosiota. Lutkamarssi yhdistää naisliikettä maailmanlaajuisesti. Omasta kehosta päättäminen on poliittista joka puolella”, Heidi jatkaa.

Samansuuntaisia ajatuksia esittää kävelyllä osallistunut Minna. “Tapahtuman jälkeen päädyin sen merkitystä pohtiviin keskusteluihin, joissa toisilleen tuntemattomat ihmiset koettivat suhteuttaa lutkakävelyn tarpeellisuutta Afrikan sarven nälänhätään.

Omassa mielessäni oli kuva kävelyllä osallistuneista ‘lutkista’, jotka olivat pukeutuneet kelta-mustaan eristysnauhaan, jossa luki ‘Crime scene - Do not enter’. Ajattelin, että itsemääräämisoikeus omasta kehosta on maailman tärkein asia – kaikkialla.”

Suomi esitetään usein tasa-arvon mallimaana, mutta on hyvä muistaa että tehtävää matkalla kohti todellista yhdenvertaisuutta on vielä. “Tasa-arvo ei ole vielä täällä”, kuten kulkueen banderoleissa todettiin. □

Epämiellyttäviä totuuksia sosialistisesta utopiasta

Teksti: Veikko Eranti

Sosialistinen utopia tarkoittaa (tässä yhteydessä) sitä, että työnteke on vapaaehtoista, eläimeen riittävä toimeentulo on taattu ja ihmiskunnan historian suurimmat saavutukset ovat kaikkien saatavilla. Jokainen terve, täysi-ikäinen ihminen on vapautettu työnteosta, vapaa toteuttamaan unelmiaan - olemaan aamulla kalastaja ja illalla taidemaalari. Sosialistisen utopian normaalit määritelmät pitävät sisällään myös varallisuuden tasajaon. Tältä osin olemme toki kaukana, niin kaukana. Mutta jatkakaamme tätä kirjoitusta ajatusleikkinä, jossa tämä olenainen palanen on unohdettu. Entä jos nykyistä hyvinvointivaltiota voitaisiin ajatella sosialistisen utopian muotona?

1. Me elämme sosialistisessä utopiassa.

Suomalainen perusturvajärjestelmä, koulutus ja terveydenhuolto puutteidenkin tekevät käytännössä palkkatyöhön ryhtymisestä vapaaehtoista. Mikään ei oikeastaan pakota siihen.

Elämä pelkkien minimitekien ja nykypäivien köyhäinavun varassa ei välttämättä ole materiaalisesti kovin leveää, mutta onnistuu aivan hyvin. Pitäisi muuttaa pieneen, halvan asumisen kaupunkiin. Maksimoida kaikki tuet pienellä yrittämisellä. Leipoa, valmistaa ruoka raaka-aineista, jopa viljellä tai kerätä jotain. Syksyisin pakastaa marjoja ja sienä. Yhteiskunnan kaikkein pienimmätkin tuet on varmasti mahdollista saada riittämään eläimeen. Välillä voi leipoa kakun. Käytännössä aina ihmisen on ollut mahdollista jotenkin elää metsän antimien avulla yhteiskunnan ulkopuolella tai muunlaisessa omavaraistaloudessa. Tässä utopiassa sienestys ja marjastus kuitenkin vain tuovat pientä luksusta pöytään - toimeentulo ei riipu niistä, sairauden koittaessa voi mennä sairaalaan, kylmänä talvena kääntää patterin kovemalle.

Koska ihminen ei elä yksin leivästä, tarvitaan lisäksi kirjastoja ja internettiä. Kiitos suomalaisen sivistysvaltion ja yhdysvaltain armeijan kehityspro-

jektien, kaikki inhimillisen kulttuurin merkkiteokset ja paljon viihdyttävää tauhkaa niiden lisäksi ovat ilmaiseksi jokaisen suomalaisen ulottuvilla. Ja enemmän. Viimeisen 10 vuoden aikana se määrä luovaa, turruttavaa, aikaakuluttavaa, vallankumouksellista, yhteisöllistä tai nautinnollista joka internetistä virtaa on muuttunut rajattomaksi. Internetissä voisin katsoa kaikkien aikojen parhaat mykkäelokuvat, opetella ranskaa, swahilia, sanskriittia, taide-maalauksia, kalastusta, kirjoittaa ja debatoita muiden samanmielisten kanssa, lukea Shakespearen koko tuotannon.

Asuminen, ruoka ja terveydenhuolto maksetaan. Kulttuurin harrastamiseen, yhteisöllisyyteen ja itsensä kehittämiseen tarjotaan rajattomat mahdollisuudet. Työtä tarvitsee tehdä korkeintaan muutama tunti päivässä.

Tämä on 2000-luvun utopiaa, todellista elämää.

2. Me emme halua elää sosialistisessä utopiassa

Käytännössä kukaan ei kuitenkaan elä tällä tavalla. Tähän on varmasti monenlaisia materiaalisia syitä. Elämä metsästäjä-keräiljän 2000-luvun versiona, lähiruoka-sossuntuki-surffaajana saattaa olla köyhää, erilaiset yhteiskunnan tuet voisivat olla suurempia, sosiaalisuus voi olla vähän vaike-

Miten ajat sosialistista unelmaa, jos se on käytännössä edes osittain jo todellisuutta?

aa koska käytännössä jopa opiskelimen on tehty vähintään haastavaksi. Jää Flow-festarit väliin ja uudet tenarit hankkimatta.

Käytännössä puolueista Vihreät ovat ainakin julkisuudessa onnistuneimmin pyrkineet rakentamaan tätä utopiaa valmiimmaksi. Miten muuten

voidaan ymmärtää vastikkeeton perustulo ja pyrkimys lyhyempään työaikaan? Kuitenkin ne samat ihmiset, jotka Vihreitä äänestävät, eivät käytännössä halua elää tällä tavalla.

Sosialistisen utopian keskeinen elementti on työnteosta vapautuminen ja siten ihmisen korkeamman potentiaalinsa saavuttaminen. Tämä ei kuitenkaan ole tämänhetkessä yhteiskunnallisessa keskustelussa tavoiteltu päämäärä. Käytännössä me haluamme tehdä yhä enemmän töitä. Määrittellemme itseme työpaikkojemme perusteella. Työnteke tarjoaa meille rahaa, raha ostaa tennareita, Flow-lippuja, veneitä, koka-iinia, hienoa artesaanileipää. Työpaikka tarjoaa sosiaalisen verkon ja kiinnepisteen identiteetille. Samat voi hankkia myös kalliista harrastuksesta.

Työnteke myös pitää meidät järjissämme. Suurinta osaa pelkäämään minimituilla elävistä ihmisistä ei kutsuta utopian asukkaiksi – heitä kutsutaan syrjäytyneiksi.

3. Me emme huomanneet sosialistisen utopian syntymistä

Suomen sosialistinen utopia saavutettiin vallankumouksen sijaan vuosikymmenten sosialidemokraattisella hivuttamisella. Rajattu kapitalismi huolehti tuottavuuden kasvusta, rajattu hyvinvointivaltiososialismi tuottavuuden kasvun hyötyjen tasaisesta jakamisesta. Viisikymmentä vuotta sitten Suomi oli harvaanasuttu maatalousvaltainen maa. Tästä Suomesta on enää jäljellä haamuja ja kaikuja.

Sosialistinen utopia ei syntynyt keskustelun suunnittelupöydällä eikä kapitalistin hyväntahtoisuudesta, vaan näiden kohtaamisesta, idealismista, pelaamisesta – ja ennen kaikkea vahvasta Neuvostoliiton pelosta.

Meidän ei tarvitse (ainakaan tämän kansallisvaltion rajojen sisällä) unelmoida siitä myyttisestä hetkestä, jolloin tuottavuus nousee niin suureksi, että työntekeeseen riittää pieni määrä ihmisiä. Me olemme siellä jo. Vallankumoukset eivät (ainakaan kapitalismin sisällä) tapahdu kilinällä vaan hulinalla, eivät räjähdyksellä, vaan suhinalla. Tuuli puhalttaa lehdet kasaan kun me vielä etsimme haravoitamme.

Sosialistinen utopia on mahdotonta saavuttaa työskentelemällä yhteisen hyvinvoinnin eteen. Sosialistinen utopia saavutetaan kieltäytymällä työskentelemästä yhteisen hyvinvoinnin eteen.

Sosialistinen utopia ei toteutunut kollektiivisena asiana. Se toteutui henkilökohtaisen vallinnan mahdollisuutena. Sosialistinen utopia ei toteutunut todellisuudessa olemassa olevana yhteiskuntajärjestelmänä. Se toteutui elämäntyylinä, lifestyleinä. Sosialistinen utopia ei toteutunut kaikille mahdollisena. Se toteutui eksklusiivisena kerhona.

Sosialistinen utopia on mahdotonta saavuttaa työskentelemällä yhteisen hyvinvoinnin eteen. Sosialistinen utopia saavutetaan kieltäytymällä työskentelemästä yhteisen hyvinvoinnin eteen.

Tällä hetkellä utopiassa tilassa on mahdotonta elää, mikäli aikoo edes jollakin lailla tehdä töitä pitääkseen koko rakennelmaa pystyssä. Työnteke tai opiskelu leikkaa aina jotakin tukea. Tämä tekee hyvinvointivaltion edistämisen hankalaksi. Mikäli pidämme edelleen tavoitteena työnteon ikeestä vapautumista, näitä myös ”kannustintoukuiksi” kutsuttuja sosialistisia rakenteita ei voi purkaa.

4. Kukaan ei tiedä, mihin vasemmisto pyrkii sosialistisessä utopiassa.

Joskus oli aika, jolloin vasemmistoa oli kahta lajia. Sosialidemokraatit halusivat parantaa maailmaa pieni pala kerrallaan ja päätyä lopulta tilanteeseen, jossa jokaisella (koko maailmassa) olisi hyvä elää, riittävästi syödäkseen ja jokin loimi niskaan vedettäväkseen. Tämä edellytti kaikenlaisten ”vihollisten” kanssa yhteistoimintaa ja suunnatonta säätämistä. Positiivisena puolena jokainen pieni parannus näkyi pienenä parannuksena kaikkien ihmisten elämässä.

Vallankumouksellinen vasemmisto tavoitteli samaa päämäärää, mutta ilman yhteistoimintavaihetta ja kompromisseja ja halusi siirtyä suoraan jakamaan hyvinvointia. (Todellisuudessa vasemmistolaisuutta on totta kai aina ollut olemassa vähintään kahta sataa eri lajia, jotka ovat usein sietäneet toisiaan hyvin huonosti.) Vuonna 2011 vallankumouksellinen vasemmisto on kadonnut jälkiä jättämättä ja parlamentaarista vasemmistolta puuttuu päämäärä. Miten ajat sosialistista unelmaa, jos se on käytännössä edes osittain jo todellisuutta?

Kuten sosialismiin kuuluu, politiikka on kadonnut. Perussuomalaiset vastustavat perinteisiä puolueita, jotka oi-

keasti kaikki ovat sosialidemokraatteja. Myös kokoomuslaiset, vaikka he ovatkin niin kieroutuneita demareita, etteivät itse aina ymmärrä sitä, ja saattavat omalla demariudellaan syöstä demariuden tuohon. Tai saattoivat jo tehdä niin, kuka tietää.

Näinpä perussuomalaiset oikeasti vastustavat sosialidemokratiaa, sillä se on ainoa vastustettava. Tämä näkyy selviten lähtökohdissa - sosialidemokratia on kansainvälistä ja lähtee jokaisen ihmisen tasa-arvosta. Toveruutta, vapautta ja yhteisyyttä unohtamatta.

Saavutettua unelmaa kohti on vaikeaa pyrkiä. Vaikka tässä utopiassamme on vaikka kuinka paljon korjattavaa ja saavutettavaa, se on kuitenkin olemassa. Tämä tekee helposti vasemmistolaisuudesta joko tyhjää tai näperelyä, pieniä tukimuotojen paranteluja siellä täällä. Tarvitsimme uuden unelman. Siinä ei kuitenkaan ole mitään järkeä, sillä vanha unelma on edelleen aivan hyvä ja ainoa oikea iskevä - se on saavutettu nimenomaan niiltä osin, kun sellaista voi näissä oloissa saavuttaa.

Emme voi olla olemassa liikkeenä, jonka ainoa tavoite on pyrkiä estämään asioiden taantuminen.

5. Sosialistinen utopiamme on kuin kreikkalainen demokratia - pervessi ja rajattu

Kuitenkin meidän ajatusleikkimme sosialistinen utopiamme on kuin kreikkalainen demokratia - esittelee ihan-

teen teoreettisella tasolla, mutta jättää käytännössä varsin paljon toivomisen varaa.

Siinä missä kreikkalainen demokratia oli (klassisessa muodossaan) vapaiden, armeijan käyneiden mies-kansalaisten etuoikeus, on meidän sosialistinen utopiamme olemassa mieleltään ja ruumiltaan perusterveille täysi-ikäisille ihmisille. Myös kuten kreikkalaisen demokratia, tämä ajatuskokeemme sosialismi toimisi parhaiten, mikäli se ulottuisi koko maailmaan. Se, että me voimme jättäytyä kaiken ulkopuolelle tässä pienessä pohjoisessa utopiassamme ei kuitenkaan vielä ratkaise koko maailman ihmisten ongelmia.

Käytännössä fyysisiä vaatimuksia suurempia ovat henkiset vaatimukset - pitää kyetä tietoisesti jättäytymään kaiken sen ulkopuolelle, mitä me nykyään pidämme arvossa, löytämään merkityksensä muualta. Pitää olla voimaa ankkuroida identiteettinsä johonkin muuhun kuin jatkuvaan puuhasteluun ja arbitraaristen voittojen saavuttamiseen.

Tämän takia suurin osa kansasta ei tätä valintaa tee. Sen takia tämä valinta olisi lopuille mahdollinen. □

Kirjoittaja on sosiologian jatko-opiskelija, joka ei myöskään elä sosialistisessä utopiassa.

Tämän kirjoituksen inspiraationa on toiminut paljolti Osmo Soininvaaran blogi. Soininvaara kuitenkin puhuu pummilla elämisestä, ei utopiasta - valinta sekini.

Toimenpide paljastaa: näin elät sosialistisessä utopiassa

- Kieltäydy työnteosta, koulutuksesta, kurseista, kaikesta**
- Hanki riittävän halpa asunto**
- Pudota arkipäiväisen elämän menot minimiin**
  - Käytä halvimpia vaatteita ja korjaa niitä.
- Kerää, pakasta, kierrätä, kuivaa, mehusta**
  - Kesäisin metsä ja pellonpiennar ovat täynnä kaikenlaista vihreää, keltaista ja punaista syötävää. Investoi pakastimeen ja hyödynnä tämä kaikki herkku - muutaman tunnin työllä saat pientä luksusta elämääsi.
- Kirjoita, tanssi, laula, patikoi**
  - Oikeastaan nykyisessä yhteiskunnassa kaikkein vaikein sosialistisen utopian elementti on merkityksen löytäminen elämälleen ilman työnteon tai opintojen kaltaista isoja valmiita projekteja.
- Älä pihtaile internetin kanssa**
  - Tällä tavoin rakennettu sosialismi ei ole internationalistista, se on internetissä.
- Pysy terveenä**
- Älä syrjäydy**
- Tee vapaaehtoistyötä**

Pari kuvaa Pietarista

Sitoutumaton vasemmisto järjesti opintomatkan Pietariin, Pohjoisen Venetsiaan.

www.kansanuutiset.fi

КАИРААТКО ВАИНТОЕНТОЈА?

Tilaa Viikkolehti opiskelijahintaan
3kk
19,75€

Tilaa nyt opiskelijahintaan todellinen vasemmistolehdistön lippulaiva **Viikkolehti**.
Tee tilaus verkossa www.kansanuutiset.fi/opiskelijatarjous, puhelimella 09-759 60 207
tai sähköpostitse tilaukset@kansanuutiset.fi.

SITVAS

Sitoutumaton vasemmisto eli Sitvas on yliopistossa viihtyvä, väritykseltään punavihreä iloisesti puolueisiin sitoutumaton kansalaisjärjestö. Sitvas taistelee niin kaduilla kuin kabineteissa feminismiin, demokratian, ekologisen vallankumouksen, toimeentulon sekä oikeudenmukaisen yliopiston ja maailman puolesta. Yhdessä järjestämme porvarin kiusaksi keskustelutilaisuuksia, mielenosoituksia, opintopiirejä ja kulttuuritilaisuuksia, unohtamatta toverillista hengausta.

Liity sähköpostilistalle!

Se onnistuu helposti nettisivujen kautta:
<http://www.helsinki.fi/jarj/sitvas/>

Tule mukaan toimintaan!

Uusien ilta 14.9.
Avoin kupoli 8.9.
Muista tapahtumista tiedotetaan sähköpostilistalla.

Muista äänestää edarivaaleissa!

<http://www.helsinki.fi/jarj/sitvas/>